

BITLEN BROJ 3

SUDSKE PRAKSE VRHOVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE Sarajevo, juli- septembar 1985. godine

KRIVIČNO PRAVO

Krivični zakon SFRJ

Član 79. stav 2.

Kad se prilikom suđenja maloljetniku utvrdi da mu je ranije izrečena vaspitna mjera iz člana 16. KZ SRBiH koja nije izvršena, a da mu se za novo djelo za koje se sudi treba izreći ista ili teža vaspitna mjera, onda će mu se u smislu člana 79. stav 2. KZ SFRJ izreći jedna vaspitna mjera za sva izvršena krivična djela, čemu se iz izreke rješenja treba da vidi da je ovakvom odlukom obuhvaćena i ranija vaspitna mjera.

Ako prvostepeni sud tako nije postupio povrijedio je zakon na štetu okrivljenog, te je tu povredu dužan otkloniti pri rješavanju žalbe drugostepeni sud.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 477/85 od 11. septembra 1985. godine)

Član 125. i 131.

Ako građanin SFRJ nakon stupanja u vezu sa izbjegličkom organizacijom u namjeri vršenja neprijateljske djelatnosti, protiv svoje zemlje, u dogovoru sa pripadnikom te organizacije preduzme neke radnje kojima ostvari obilježja kažnjivog pripremanja ili pokušaja krivičnog djela terorizma ili svršenog krivičnog djela terorizma iz člana 125. KZ SFRJ, učinio je samo krivično djelo terorizma u pripremanju ili pokušaju tog djela ili svršeno djelo terorizma, a nepored toga i krivično djelo učestvovanja u neprijateljskoj djelatnosti iz člana 131. KZ SFRJ.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 601/85 do 5. septembra 1985. godine)

Član 131.

Za postojanje krivičnog djela učestvovanja u neprijateljskoj djelatnosti iz člana 131. KZ SFRJ se ne traži da izvršilac preduzme kakvu radnju kojom bi se realizovala njegova namjera vršenja neprijateljske djelatnosti protiv SFRJ. Ovo krivično djelo je dovršeno u času kada je izvršilac stupio u vezu sa nekim od subjekata ili grupom lica iz člana 131. KZ SFRJ u namjeri vršenja neprijateljske djelatnosti protiv SFRJ.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 601/85 do 5. septembra 1985. godine.)

Krivični zakon SRBiH

Član 156. stav 2.

Ako je okrivljeni na osnovu usmenog dogovora sa direktorom osnovne kooperantske organizacije preuzeo izvjestan broj prasadi na tovljenje, uz obavezu da prasad po izvršenom tovu preda toj organizaciji, smatraće se da su njemu prasad kao stvari iz društvene imovine povjerene na čuvanje bez obzira što o tovu prasadi nije zaključen pismeni ugovor između okrivljenog i osnovne organizacije kooperanata, pa ako usljed očigledno nesavjesnog načina ishrane prasadi za vrijeme tova i isporuke nakon izvršenog tova nastupi šteta preko 500.000 dinara. U tim radnjama okrivljenog ostvarena su obilježja krivičnog djela nesavjesnog čuvanja društvene imovine iz člana 156. stav 2. KZSRBiH.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 883/85 do 19. marta 1985. godine)

Član 236. stv 1.

Za postojanje umišljaja kod izvršioca krivičnog djela falsifikovanja službene isprave iz člana 236. stav 1. KZ SRBiH dovoljno je da je izvršilac svjestan da su podaci koje unosi u službenu ispravu neistiniti i da hoće (ili pristaje) na unošenje takvih podataka u tu ispravu.

Za utvrđenje takvog psihičkog odnosa izvršioca prema djelu nije od značaja iz kojih pobuda je izvršilac tu radnju učinio, da li će on ili neko drugo lice od toga imati kakvu korist, ili da li će od te radnje za neko lice nastupiti kakva šteta. Ove okolnosti mogu uticati na stepen krivične odgovornosti, i shodno tome se uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 247/85 od 2. jula 1985. godine).

Zakon o krivičnom postupku

Čln 60. stav 2. i 153. stav 1.

Pogrešna pouka oštećenom da u smislu člana 60. stav 2. ZKP može preduzeti godišnje za krivično djelo ubistva iz člana 36. stav 1. KZ SRBiH u vezi sa članom 19. KZ SFRJ, ne može imati za posljedicu sticanje svojstva oštećenog kao tužioca sve dok se po zahtjevu javnog tužioca vodi postupak protiv istog lica i za isti događaj koji je javni tužilac samo pravno ocijenio kao krivično djelo ugrožavanja opasnim oruđem pri tuči ili svađi iz člana 45. KZ SRBiH, pa i u slučaju kada je pravna ocjena sadržine krivične prijave po javnom tužiocu dovela do promjene stvarne nadležnosti.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 256/85 od 10. jula 1985. godine)

Član 362. stav 2.

Prvostepeni sud je povrijedio odredbu stava 2. člana 362. ZKP, kada je žalbu oštećenog kao tužioca, koju je napisao na poštanskoj dopisnici i označio presudu protiv koje izjavljuje žalbu koja je u sudu prmljena u zakonskom roku, odbacio, umjesto da je pozvato žalioca koji u postupku nije imao punomoćnika, da u određenom roku dopuni žalbu. Tek u slučaju ako se oštećeni kao tužilac ne odazove pozivu nastaje procesna situacija kada sud, s obzirom na podtaka koji u žalbi nedostaje, istu odbacuje.

Ovakav postupak prvostepenog suda imao je za posljedicu da oštećenom kao tužiocu nije pružena zakonska mogućnost da otkloni nedostatak žalbe, čime je povrijedio odredbu člana 364. stav 2. u vezi sa članom 362. stv 2. ZKP. Istu povredu učinio je i drugostepeni sud kada je žalbu odbio kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrdio.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvl. 253/85 od 16. jula 1985. godine)

Član 364. stav 1. tačka 11.

Time što u činjeničnom opisu djela u izreci presude nisu posebno (pod tačkama) opisane radnje koje sadrže obilježja krivičnog djela učestvovanja u neprijateljskoj djelatnosti iz člana 131. KZ SFRJ a posebno radnje koje sadrže obilježja pripremanja krivičnog djela terorizma iz člana 125. u vezi sa članom 138. KZ SFRJ, izreka presude nije nerazumljiva niti je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. ZKP, pod uslovom da su u činjeničnom opisu sadržana obilježja oba krivična djela i da je u obrazloženju presude označeno koje radnje čine obilježja jednog, a koje obilježje drugog krivičnog djela.

(Vrhovni sud BiH, Kž. 601/85 od 5. septembra 1985. godine)

Član 364. stav 1. tačka 11. i**Član 365. tačka 5.**

Ne radi se o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju niti bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. ZKP već o povredi krivičnog zakona iz člana 365. tačka 5. ZKP kada sud, prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka psihijatra kojim je utvrđeno da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela stanje duševnog zdravlja okrivljenog bilo u toj mjeri narušeno da je bitno uticalo na njegove sposobnosti da shvati značaj djela i upravlja svojim postupcima, pogrešno zaključi da je okrivljeni bio smanjeno (a ne bitno smanjeno) uračunljiv u vrijeme izvršenja krivičnog djela, pa dosljedno tome prilikom odmjeravanja kazne okolnost bitno smanjene uračunljivosti ne ocijeni ko olakšavajuću ili osobito olakšavajuću okolnost.

Iz obrazloženja:

Neosnovan je prigovor žalioaca da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno i da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. ZKP. time što je prvostepeni sud prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka neurohijatra izveo pogrešan zaključak o stepenu umanjnja uračunljivosti optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Tačno je da pravilnim zaključivanjem iz činjenica utvrđenih nalazom vještaka i iz mišljenja vještaka o uticaju duševnog stanja okrivljenog na njegove sposobnosti da shvati značaj svog djela i upravlja svojim postupcima, slijedi da je okrivljeni bio bitno smanjeno uračunljiv, a ne smanjeno uračunljiv kako je zaključio prvostepeni sud. Međutim, kako zaključak o uračunljivosti i stepenu njenog umanjnja nije činjenično nego pravno pitanje, onda pogrešan zaključak iz pravilno i potpuno utvrđenih činjenica sadržanih u nalazu i mišljenju vještaka psihijatra, po logici stvari ne može imati za posljedicu pogrešno utvrđeno činjenično stanje i bitnu povredu odredaba krivičnog postupka u vidu protivriječnosti između onoga što se navodi u razlozima prvostepene presude i sadržine zapisnika o nalazu i mišljenju vještaka.

Pogrešan zaključak o stepenu umanjnja uračunljivosti okrivljenog, pojmovno se dakle može podvesti pod povredu krivičnog zakona. naime, pogrešan zaključak o stepenu umanjnja uračunljivosti okrivljenog, imao je u prvostepenoj presudi za posljedicu povredu krivičnog zakona na štetu okrivljenog prilikom odmjeravanja kazne. Bitno smanjena uračunljivost je u smislu člana 12. stav 2. KZ SFRJ fakultativni osnov ublažavanja kazne, a kako ona dovodi do umanjnja stepena krivične odgovornosti, onda je obavezno olakšavajuća okolnost u smislu člana 41. KZ SFRJ. Obzirom da prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne bitno smanjenu uračunljivost nije uzeo u obzir, (a to nije ni mogao zbog pogrešnog zaključka o stepenu umanjnja uračunljivosti), ovaj sud je ocjenjujući bitno smanjenu uračunljivost kao olakšavajuću okolnot, prvostepenu presudu preinačio u odluci o krivičnoj sankciji.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 331/85 od 16. jula 1985. godine)

Član 401. stav 1. tačka 1.

Kada je u više pravosnažnih presuda protiv istog osuđenog izrečeno više kazni a nisu primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela učinjena u sticaju, sud će postupajući po odredbi člana 401. stav 1. tačka 1. ZKP preinačiti te presude u odlukama o kaznama tako da će uzeti kao utvrđenu kaznu i jedinstvenu kaznu izrečenu u ranijem postupku koji je proveden po odredbi člana 401. stav 1. tačka 1. ZKP, i primjenom odredbi člana 48. KZ SFRJ izreći jedinstvenu kaznu.

Ako sud tako ne postupi već uzme kao utvrđene kazne, kazne iz pravosnažnih presuda koje su u ranijem postupku provedenom po odredbi člana 401. stav 1. tačka 1. ZKP preinačene u odlukama o kaznama, i primjenom odredbi člana 48. KZ SFRJ izrekne jedinstvenu kaznu koja po svojoj mjeri dostiže zbor jedinstvene kazne iz ranijeg postupka provedenog po odredbi člana 401. stav 1.

tačka 1. ZKP i kazne iz pravosnažne presude povodom koje se sprovodi sadašnji postupak učinio je povredu krivičnog zakona na štetu osuđenog iz člana 365. tačka 5. ZKP, bez obzira što je tako izrečena jedinstvena kazna manja od zbira svih pojedinačnih kazni.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 154/85 od 27. septembra 1985.g.)

PRIVREDNI PRESTUPI

Član 49. stv 1. tačka 6. i stav 3. Zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava

Rukovodilac finansijskog sektora u organizaciji udruženog rada dužan je ne samo da se brine o obezbjeđivanju sredstava za plaćanje obaveza, već i da vodi računa da se te obaveze prema povjeriocima izmiruju u zaknskom roku jer u protivnom je odgovoran za učinjeni privredni prestup iz člana 49. stav 1.tačka 6. i stv 3. Zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava, po osnovu porpuštanja dužnog ndzora shodno odredbi iz člana 11. Zakona o privrednim prestupima.

(Vrhovni sud BiH, Pkž. 157/85 od 16. aprila 1985. godine)

Član 49. stav 1. tačka 6. i stav 2. Zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava

Poslovanje u složenim finansijskim uslovima predstavlja okolnost pod kojom je privredni prestup učinjen i miže biti od značaja samo pri odmjeravanju kazne, dok ne može predstavljati osnov za isključenje odgovornosti okrivljenih za učinjenu povredu propisa o plaćanju.

(Vrhovni sud BiH, Pk. 64/85 od 10. maja 1985. godine)

Član 13. stav 1. tačka 3. i stav 2. zakona o posebnim uslovima za davanje kredita za investicije

Ako na zahtjev organizacije udruženog rada ne pokrije prekoračenja po ranije datim kreditima, a u međuvremenu odobri kredit za novu investiciju, banka i njeno odgovorno lice čine privredni prestup iz člana 13. stv 1. tačka 3. i stava 2. Zakona o posebnim uslovima za davanje kredita za investicije.

(Vrhovni sud BiH, Pk. 553/84 od 21. februara 1985.godine)

Član 650. stav 1. tačka 6. i stv 2. zakona o udruženom radu

Prodajom privatnim prevoznicima benzina, nabavjenog za njene potrebe, organizacija udruženog rada koja nije registrovana za ovu djelatnost čini privredni prestup iz člana 650. stav 1. tačka 6. Zakona o udruženom radu za koji je u smislu stava 2. istog člana odgovorno i njeno odgovorno lice.

(Vrhovni sud BiH, broj Pkž. 99/84 od 10. aprila 1985.g.)

Član 11. stav 1. i 2. Zakona o privremenoj zabrani rspolaganja dijelom društvenih sredstava za isplaćivanje određenih izdataka u 1983. godini

Organizacija udruženog rada prekoračenjem troškova za izdtke iz člana 2,3. i 5. Zakona o privremenoj zabrani rspolaganja dijelom društvenih sredstava za isplaćivanje određenih izdataka, prema kaznenim odredbama iz člana 11. istog zakona ne čini jedan već više privrednih prestupa u sticaju.

(Vrhovni sud BiH, broj Pkž. 86/85 od 10. maja 1985.g.)

IZVOD IZ BILTENA SAVEZNOG SUDA BROJ 22/85
--

XXVII ZAJEDNIČKA SJEDNICA SAVEZNOG SUDA, PREPUBLIČKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, ODRŽANA 27. i 28. maja 1985. godine u Šapcu, usvojila je

NAČELNI STV broj 1/85

Postojanje bitne povrede odredaba krivičnog postupka u slučaju kada se zakaže i održi glavni pretres, te donese osuđujuća presuda po optužnici koja nije stala na pravnu snagu ocjenjuje se na osnovu odredbe člana 364. stav 2. zakona o krivičnom postupku.

Iz obrazloženja:

Kontrola optužnice inicirana bilo prigovorom na optužnicu (čl. 267. ZKP) ili zahtjevom predsjednika vijeća (član 277. ZKP) ima za cilj da se spriječi započinjanje glavnog krivičnog postupka ako optužnica ima nedostatke, ako stanje stvari nije dovoljno razjašnjeno da bi se mogla ispitati osnovanost optužnice kao i u slučaju kada postoji neki od razloga iz člana 270. Zakona o krivičnom postupku.

Pored ovoga, institut stupanja optužnice na pravnu snagu ima značaj za primjenu odredaba člana 20. Zakona o krivičnom postupku.

U praksi sudova pojavile su se razlike u shvatanju o karakteru pravnih posljedica ako se zakaže i održi glavi pretres te donese osuđujuća presuda po optužnici koja nije stala na pravnu snagu.

Naki sudovi uzimaju ta takvo postupanje predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 5. Zakona o krivičnom postupku, a drugi da tu situaciju treba rješavati primjenom odredaba člana 364. stav 2. zakona o krivičnom postupku.

Stanovište da se time čini bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 364, stav 1. tačka 5. ZKP zasniva se na shvatanju da dok optužnica nije stala na pravnu snagu optužnice i nema. Ovo shvatanje je neprihvatljivo jer optužnica postoji iako nije stala na pravnu snagu ali ima druge nedostatke.

Po drugom stanovištu te povrede imaju relativni karakter. Ovo shvatanje uvažava značaj instituta stupanja optužnice na pravnu snagu ali karakter povreda odredaba ZKP-a koje se odnose na stupanje optužnice na pravnu snagu procjenjuje da li je to bilo ili moglo biti od uticaja na pravilno i zakonito presuđenje. Ta ocjena se mora zasnivati na sagledavanju svih okolnosti konkretnog slučaja. Posebno se mora imati u vidu da li je optuženom uručena optužnica i pružena mogućnost da stavi prigovor, zatim koliko mu je vremena ostavljeno za pripremanje odbrane, kakva je sadržina prigovora, te da li su na glavnom pretresu raspravljena i presudom riješena sva pitanja o kojima je trebalo odlučiti provodom prigovora na optužnicu.

NAČELNI STAV broj 2/85

PO pravosnažnosti presude kojom je neko lice oglašeno krivim i osuđeno ne teče rok zastarjelosti krivičnog gonjenja po donošenju rješenja kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka.

Iz obrazloženja;

Jugoslovensko krivično zakonodavstvo, kao i zakonodavstva većeg broja evropskih zemalja, predviđa zastarjelost krivičnog gonjenja za sva krivična djela, osim za krivična djela genocida i ratnih zločina, kao i za krivična djela za koja prema međunarodnim ugovorima ne može da nastupi zastarjelosti krivičnog gonjenja.

Rokovi zastarjelosti krivičnog gonjenja određeni su u članu 95. KZ SFRJ prema zapriječenoj kazni.

Po nastupanju zastarjelosti, tj. po isteku roka zastarjelosti krivičnog gonjenja, krivično gonjenje ne može da se preduzme, a ako je preduzeto obustaviće se, odnosno optužnica će se odbiti ako je podignuta i ako je glavni pretres otpočeo.

Kad su se za to stekli zakonski uslovi krivični postupak završen pravosnažnom presudom, na zahtjev ovlašćenog lica može da se ponovi. Rješenjem kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka ne ukida se pravosnažna presuda. Međutim, u rezultatu ponovnog suđenja ova presuda po kojoj je dozvoljeno ponavljanje može da se ostavi na snazi, da se djelimično ili u potpunosti stavi van snage. zato, pošto rješenje kojim se dozvoljava ponavljanje postupka postane pravosnažno, obustaviće se izvršenje kazne.

Ovo znači, da iako pravosnažna presuda nije ukinuta, ona više nije izvršna pošto njena sudbina zavisi od rezultata ponovnog suđenja.

Prema odredbama iz člana 405. stav 3. ZKP zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka u korist osuđenog, može da se podnese i pošto je osuđeni izdržao kaznu i bez obzira na zastarjelost, amnestiju ili pomilovanjem, a prema odredbama iz stava 1. istog člana ZKP i bez obzira na nastalu smrt osuđenog lica.

Bilo bi necjelishodno i ponavljanje krivičnog postupka ne bi imalo nikakvu svrhu ako bi sud u ponovljenom postupku pošto konstatuje da je nastala zastarjelost krivičnog gonjenja za krivično djelo za koje je pravosnažnom presudom po kojoj je dozvoljeno ponavljanje oglašeno krivim i osuđeno neko lice, obustavio postupak ukoliko je bio vraćen u fazu istrage, odnosno odbio optužnicu po otpočinjanju glavnog pretresa, pošto osuđeno lice hoće da dokaže da nije krivo ili da nije krivo za krivično djelo za koje je oglašeno krivim. Odatle i zakonska mogućnost za ponavljanje krivičnog postupka i poslije smrti osuđenog lica i po izdržanoj kazni, i bez obzira na zastarjelost, amnestiju ili pomilovanje. Zato, ukoliko se iz ishoda ponovnog suđenja, utvrdi da osuđeni nije kriv, sud će staviti van snage pravosnažnu presudu i novom presudom će ga osloboditi krivice.

Međutim, ukoliko su rezultati ponovnog suđenja takvi da se njima utvrđuje krivična odgovornost osuđenog za krivično djelo za koje je bio oglašen krivim, sud će pravosnažnu presudu ostviti na snazi, nezavisno od nastale zastarjelosti krivičnog gonjenja.

Ovo proizilazi iz člana 409. ZKP koji određuje da će sud kada u novom postupku donosi presudu izreći da se ranija presuda djelimično ili u cjelosti stavlja van snage ili se sotavlja na snazi.

Zahtjev za ponavljanje postupka može da se podnese, a naravno, pri postojanju zakonskih uslova i dozvoli, i na štetu osuđenog. Normalno, kada je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka izvršeno oslobađajućom ili odbijajućom presudom, rok zastarjelosti krivičnog gonjenja teče po pravosnažnosti ove presude, pa ukoliko do pravosnažnog presuđivanja u obnovljenom postupku sud utvrdi da je nastupila zastarjelosti krivičnog gonjenja odbiće optužnicu. Ukoliko je pak zastarjelost krivičnog gonjenja nastala do odlučivanja po zahtjevu za ponavljanje krivičnog

postupka, sud koji odlučuje po zahtjevu neće dozvoliti ponavljanje postupka pošto isto ne bi imalo nikakvu svrhu.

Pri ponovnom suđenju, zavisno od rezultata suđenja, izvedenih dokaza i njihove ocjene, sud će stviti van snage pravosnažnu presudu i novom presudom oglašiće ga krivim za krivično djelo za koje je okrivljen u ponovnom postupku ostaviće na snazi pravosnažnu presudu ako se ne dokaže da je okrivljeni učio teže djelo od onog za koje je pravosnažnom presudom bio osuđen i tada kada bi za to krivično djelo inače nastala zastarjelost krivičnog gonjenja ili pak staviće van snage pravosnažnu presudu i okrivljenog će osloboditi otpužbe, ako se u ponovljenom postupku dokaže da niti je učinio krivično djelo, za koje se u ponovljenom postupku okrivljuje, niti djelo za koje je pravosnažnom presudom osuđen.

Prema tome, iako pravosnažna presuda kojom je neko lice oglašeno krivim i osuđeno za krivično djelo ne može da se izvršava kada je po istoj dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka, ona postoji, pošto nije ukinuta, a kako rokovi zastarjelosti krivičnog gonjenja teku do pravosnažnosti presuđivanja, logično se zaključuje da po pravosnažnosti presude kojom je neko lice oglašeno krivim i osuđeno za određeno krivično djelo, ne teče rok zastarjelosti krivičnog gonjenja za to krivično djelo, ni tda kada je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka završeno tom presudom, bez obzira da li je zahtjev podniet u korist ili na štetu osuđenog lica.

XXVII ZAJEDNIČKA SJEDNICA OD 27. i 28. maja 1985. godine donijela je i slijedeći

Z A K L J U Č A K

1. Zakonsko obilježje krivičnog djela iz člana 166. stav 2. Krivičnog zakona SFRJ "Zntna imovinska korist" postoji kad vrijednost imovinske koristi postignute izvršenjem djela iz stava 1. ovog člana prelazi sto pedesethiljada dinara.
2. Zakonsko obilježje krivičnog djela iz člana 174. stav 2. Krivičnog zakona SFRJ "Zntna šteta" u slučaju kad se radi o imovinskoj šteti, postoji kada visina ove štete prelazi izos od sto pedeset hiljada dinara.
3. Zakonsko obilježje krivičnog djela iz člana 123. stav 3. krivičnog zakona SFRJ "Imovina veće vrijednosti" i zakonsko obilježje krivičnog djela iz člana 247. stv 3. Krivičnog zakona SFRJ "Znatna šteta" ne određuje se unaprijed u novčanom iznosu.

Na savjetovanju predstavnika krivičnih odjeljenja saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i vrhovnog vojnog suda, održanom 26. marta 1985. godine u Beogradu donijeli su:

Z A K L J U Č A K broj I

Poslije donošenja pravosnažne presude kojom je okrivljeni osuđen u odsustvu, prilikm novog suđenja po odredbama člana 410. zakona o krivičnom postupku, ne nastupa zastarjelost krivičnog gonjenja.

Iz obrazloženja:

U praksi sudova postavilo se pitanje, da li se zastarjevanje krivičnog gonjenja (apsolutna zastara) proteže i na postupak ponavljanja pravosnažno završenog krivičnog postupka u slučaju osobe kojoj je suđeno u odsustvu (član 409. i 410. ZKP).

Na savjetovanju predstavnika krivičnih odjeljenja Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda održanom 26. marta 1985. godine, nakon provedene rasprave o tom pitanju prihvaćen je izloženi zaključak, sa izuzetkom Vrhovnog suda Vojvodina.

Razlozi za navedeni zaključak su slijedeći:

Prvo, u ponovljenom postupku u korist osuđenika utvrđuje se je li neka osoba bila ranije potpuno ili djelimično nepraveno osuđena ili nije. Radi se o preispitivanju zakonitosti ranije presude prema stanju stvari koje obuhvataju i činjenice i primjenu materijalnog i procesnog prava u vrijeme njegovog donošenja. To znači da u povoljnom slučaju za osuđenika takvo preispitivanje dovodi do njegove potpune i djelimične rehabilitacije.

Drugo, u slučaju takvog ponavljanja krivičnog postupka u korist osuđenika uopšte se ne radi tome da se takvoj osobi sudi u nekoj drugoj a ne u istoj već presuđenoj stvari, tj. da se osuđeniku ne stavlja nešto novo na teret, tako da bi u odnosu na to novo zastara gonjenja mogla biti prepreka za suđenje odnosno za donošenje meritorne odluke. Naprotiv, u takvom slučaju, kako je već rečeno, postoji pravosnažna osuđujuća presuda i u novom postupku samo se ocjenjuje raniji i eventualni novi dokazni materijal kako bi se odlučilo da li se ranija presuda ostavlja na snazi ili se u cijelosti ili djelimično stavlja izvan snage donošenjem nove oslobađajuće ili blaže osuđujuće presude. Nipošto, ne radi se o tome da se u novom postupku tek treba ostvariti gonjenje za nešto što, u potpunosti ili djelimično ne bi bilo već obuhvaćeno ranijom presudom kojom je pravosnažno završen krivični postupak.

Treće, zastara krivičnog gonjenja i zastara izvršenja kazne, se međusobno isključuje, tj. ne mogu teći paralelno odnosno istovremeno. Budući da u ovom slučaju zastara izvršenja kazne teče od dana kada je stala pravosnažna presuda kojom jepodnosilac zahtjeva osuđen u odsustnosti, to uz nju odnosno istovremeno ne može teći i zastara krivičnog gonjenja.

U prilog izloženog shvatanja, napokon govori i to što bi se prihvatanjem suprotnog stanovišta, prema kome bi u ovakvom slučaju ponavljanje pravosnažno završenog krivičnog postupka djelovala zastara krivičnog gonjenja, dovodilo i do neosnovanog privilegovanja upravo onih okrivljenika kojima se nije moglo suditi u prisutnosti baš zbog njihovih više – amnje spretnog izbjegavanja suđenja u prisutnosti.

Z A K L J U Č A K broj II

U slučaju produženog krivičnog djela kod koga su neke radnje izvršene u vrijeme kad je učinilac bio maloljetan, a drugo u vrijeme kad je bio punoljetan postupak se sprovodi po opštim odredbama zakona o krivičnom postupku, a kako se sudi mlađem punoljetnom licu (licu koje u vrijeme suđenja nije starije od 21. godine) primjenjuju se odredbe sadržane u čl. 454. 455. 458. i 471. Zakona o krivičnom postupku.

Iz obrazloženja:

U Zakonu o krivičnom postupku ne nalazi se izričit odgovor na pitanje da li će se u slučaju produženog krivičnog djela kod koga su neke radnje izvršene u vrijeme kada je učinilac bio maloljetan a druge u vrijeme kad je bio punoljetan postupak sprovesti po opštim odredbama ili će se primijeniti posebno odredbe o maloljetnicima sadržane u XXVII glavi od čl. 452. do 492.

Zakon u članu 457. stv 1. u načelu rješava procesnu situaciju kad maloljetnik učestvuje u izvršenju krivičnog djela zajedno sa punoljetnim licem na način da propisuje da će se postupak prema maloljetniku izvoditi i sprovesti po odredbama XXVII glave. U stavu 2. istog člana

propisano je da se postupak prema maloljetniku može spojiti sa postupkom protiv punoljetnog lica i sprovesti po opštim odredbama zakona samo ako je spajanje postupka neophodno za svestrano razjašnjenje stvari. Rješenje o tome donosi vijeće za maloljetnike nadležnog suda na obrazloženi predlog javnog tužioca.

Radi obezbjeđenja primjene mjera propisanih krivičnim zakonima koje se odnose na maloljetne učinioce krivičnih djela u stavu 3. istog člana propisano je i da se u pogledu maloljetnika primjenjuju odredbe čl. 454, 455, 456, 459, 460, 461, 462, 471, 473, 475. stav 1. i 2. 482, 483 i 490. Osim toga u pomenutoj odredbi navedeno je da se primjenjuju i ostale odredbe o postupku prema maloljetnicima ako nisu u suprotnosti sa vođenjem spojenog postupka.

Prema tome, član 457. predviđa zajedničko vođenje krivičnog postupka samo kad je maloljetnik učestvovao u izvršenju krivičnog djela zajedno sa punoljetnim licem. Jasno je da se u ovakvoj procesnoj situaciji prema maloljetniku mogu izreći samo one sankcije koje su propisane za maloljetnike.

Član 458. Zakona o krivičnom postupku rješava procesnu situaciju u slučaju kada jedno lice u isto vrijeme odgovara za krivično djelo koje je učinio kao maloljetnik i krivično djelo koje je učinio kao punoljetno lice. Tada se postupak obavezno spaja i teče po opštim odredbama Zakona o krivičnom postupku. U vezi sa ovom procesnom odredbom su i materijalne odredbe sadržane u članu 48. stav 4. i 49. stav 2. Krivičnog zakona SFRJ. Ovim odredbama riješeno je pitanje odmjerenja kazne u slučajevima ako se punoljetnom licu sudi za više krivičnih djela od kojih je neke izvršilo kao stariji maloljetnik a druga kao punoljetnik pa mu sud za djela izvršena u doba maloljetstva utvrdi kazne maloljetničkog zatvora, a za djela izvršena u doba punoljetstva kazne zatvora i drugo pitanje odmjerenja kazne kad lice koje izdržava kaznu maloljetničkog zatvora izvrši kao punoljetnik krivična djela za koja mu je utvrđen zatvor (član 48. stav 4. i 49. stav 2). U ovakvim slučajevima kao jedinstvena kazna izriče se zatvor primjenom pravila o izricanju jedinstvene kazne zatvora koja su sadržana u članu 48. stav 2. tačka 2. do 4. Za razliku od slučaja kada je postupak prema maloljetniku spojen sa postupkom protiv punoljetnog lica, ovdje se izriču sankcije koje su propisane za punoljetne učinioce krivičnih djela.

Odredbu o produženom krivičnom djelu nalazimo samo u članu 404. stav 1. tačka 6. Zakona o krivičnom postupku, koja se odnosi na ponavljanje krivičnog postupka. Kako se prema tome o produženom krivičnom djelu u zakonu izuzetno govori tim putem nije riješeno ni procesno pitanje primjene odredaba Zakona o krivičnom postupku (opštih ili posebnih), kao i materijalno pitanje izricanja sankcije (koje važe za maloljetne ili punoljetne učinioce) kad neko izvrši više krivično pravnih radnji prije i poslije punoljetstva koje sve zajedno predstavljaju produženo krivično djelo.

U pravnoj teoriji i praksi prihvaćeno je da se uzrast učinioca koji je od značaj za njegovu odgovornost i primjenu krivične sankcije za produženo krivično djelo utvrđuje prema vremenu kada je preduzeta posljedna radnja koja je ušla u sustav produženog krivičnog djela.

Polazeći od rješenja sadržanih u naprijed navedenim procesnim i materijalnim odredbama, kao i stanovišta prihvaćenih u pravnoj teoriji i praksi, koja se odnose na konstrukciju produženog krivičnog djela, opravdano je prihvatiti rješenje da se u slučaju produženog krivičnog djela kod koga su neke radnje izvršene u vrijeme kada je učinilac bio maloljetan, a druge u vrijeme kada je bio punoljetan, postupak sporvodi po opštim odredbama Zakona o krivičnom postupku, u kom slučaju se primjenjuju materijalne odredbe koje se odnose na punoljetne učinioce krivičnog djela.

Kako su međutim, mlađa punoljetna lica posebna kategorija učinilaca krivičnih djela prema kojima se pod uslovima propisanim u članu 82. stav 1. Krivičnog zakona SFRJ mogu izreći i vaspitne mjere, opravdano je prema licima koja u vrijeme suđenja nisu starija od 21 godine

primijeniti odredbe o maloljetnicima sadržane u članu 454 (zabrana suđenja u odsustvu), 455. (organizovanje odbrane), 456 (obaveza svjedočenja o ličnosti) i 471. (prikupljanje podataka o ličnosti maloljetnika.

ZAKLJUČAK broj III

Kod krivičnog djela sa blanketnom dispozicijom, pored navođenja činjenica i okolnosti koje predstavljaju obilježja krivičnog djela, treba u obrazloženju presude navesti i materijalno . pravni propis od kojeg zavisi postojanje tog djela.

Obrazloženje:

U praksi preovladava shvatanje da je kod kod krivičnih djela sa blanketnom dispozicijom neophodno da se u toku krivičnog postupka u svakom konkretnom slučaju raspravi i utvrdi da li je inkriminisano ponašanje protivpravno, tj. suprotno propisu na koji se poziva blanketna dispozicija budući da od toga zavisi postojanje samog krivičnog djela. Štaviše smatra se da je to potrebno učiniti i sa stanovišta vinosti s obzirom na to da je za umišljaj učinioa takvog djela neophodno da je on pri izvršenju djela bio svjestan da je njegovo postupanje suprotno normi koja je izražena u propisu koji dopunjava blanketnu dispoziciju.

Mišljenja e, međutim, razilaze po pitanju da li materijalno – pravni propis, koji je najčešće nekrivične prirode, treba navesti pri opisu djela u izreci presude ili je dovoljno ako se to učini samo u obrazloženju presude.

Oni koji zastupaju gledište da materijalno – pravni propis koji dopunjava blanketnu dispoziciju treba navesti u izreci presude smatraju da zahtjev za konkretizacijom djela, izražen u odredbi člana 262. stav 1. tačka 2. ZKP obuhvata, između ostalog, identifikaciju i konkretizaciju propisa na koji se poziva blanketna dispozicija budući da od toga zavisi ocjena o postojanju takvog djela odnosno njegovih obilježja. Pri tom se ističe da osnov i okriv za rješenje krivične stvari predstavlja opis djela u optužnom aktu te da se krivična stvar rješava od strane suda izrekom a ne obrazloženjem presude. Uostalom, ako se taj propis, po pretežnom mišljenju, mora navesti u obrazloženju presude onda nema nikakvog opravdanog razloga da se ne navodi i u opisu djela u izreci presude.

Drugi su, naprotiv, mišljenja da je zahtjvu za identifikacijom i konkretizacijom propisa na koji upućuje blanketna dispozicija udovljeno ako se on navede u obrazloženju presude. Smatra se da je iz odredaba ZKP koje regulišu sadržinu opisa krivičnog djela (član 262. stav 1. tačka 2. i člana 351. stav 1. tačka 1.) proizilazi da je u opisu djela potrebno navesti samo činjenice i okolnosti koje predstavljaju obilježja konkretnog krivičnog djela, kao i druge okolnosti, ili činjenične prirode, koje su potrebne da se krivično djelo što tačnije odredi.

Na savjetovanju je usvojen naprijed navedeni zaljučak sa slijedećim argumentima:

Prema članu 357. st. 6. i 7. ZKP sud je dužan da u obrazloženju presude iznese razloge za svaku tačku presude a kad je u pitanju primjena krivičnog zakona dužan je da određeno i potpuno iznese kojim se razlozima rukovodi pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđenju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba krivičnog zakonana optuženog i njegovo djelo. Kako kod krivičnog djela sa blanketnom dispozicijom postoji međuzavisnost i neodvojivost blanketne dispozicije i materijalno – pravnog propisa, najčešće nekrivične prirode, na koje se ona poziva (tim propisom se detaljnije određuje biće krivičnog djela) to je neophodno da sud u obrazloženju presude, pored navođenja činjenica i okolnosti koje predstavljaju obilježja krivičnog djela, navede i konkretnije materijalno pravni propis od kojeg zavisi postojanje tog djela i krivična odgovornost njegovog učinioa. Bez toga ne može se vidjeti stav suda pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo sa blanketnom dispozicijom i

krivična odgovornost optuženog za isto niti zšto se primjenjuje određene odredbe krivičnog zakona na optuženog i njegovo djelo. Zato propust da se u obrazloženju presude navede i konretizuje popis materijalno pravne prirode od kojeg zavisi postojanje krivičnog djela sa blanketnom dispozicijom predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. ZKP, pošto takva presuda nema razloga kojima se sud rukovodio pri rješavanju parnih pitanja.

ZAKLJUČAK BROJ IV

Između krivičnih djela neprijateljske propagande iz člana 133. KZ SFRJ i udruživanja radi neprijateljske djelatnosti iz člana 136. KZ SFRJ, moguć je sticaj. Međutim kada se djelo neprijateljske propagande vrši u cilju stvaranja zavjere, bande, grupe ili drugog udruženja iz člana 136. KZ SFRJ, ili radi pristupanja takvom udruženju, ne postoji između ovog djela i djela iz člana 136. stav 1. ili 2. KZSFRJ, već samo krivično djelo udruživanja radi neprijateljske djelatnosti (član 136. stav 1. i 2.) jer se vršenje neprijateljske propagande pojavljuje u ovakvom slučaju kao radnja izvršenja krivičnog djela iz člana 136. stav 1. ili 2. KZ SFRJ.

Obrazloženje:

Krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 133. KZ SFRJ pojavljuje se kao čest "pratilac" krivičnog djela udruživanja radi neprijateljske djelatnosti iz člana 136. KZ SFRJ. pri tome dva su osnovna odnosa: 1. da učinilac krivičnog djela iz člana 136. KZ SFRJ nezavisno od ovog krivičnog djela izvrši i krivično djelo neprijateljske propagande i 2. da učinilac radnje koje imaju obilježja krivičnog djela neprijateljske propagande iz člana 133. KZ SFRJ, preduzima u cilju stvaranja udruženja u smislu člana 136. KZ SFRJ (tada prethodi stvaranju udruženja) ili u cilju negovog proširenja novim članovima ili u cilju učvšćenjaveć postojećeg (stvorenog) udruženja. Nema sumnjeda će u prvom slučaju postojali realni sticaj između krivičnog djela udruživanja radi neprijateljske djelatnosti iz člana 136. KZ SFRJ i krivičnog djela neprijateljske propagande iz člana 133. KZ SFRJ. U drugom slučaju, nema sticaja između ovih krivičnih djela, već će postojati samo krivično djeloudruživanja radi neprijateljske djelatnosti iz člana 136. KZ SFRJ. Razlozi za ovo su sljedeći: Radnja krivičnog djela udruživanja radi neprijateljske djelatnosti iz člana 136. stav 1. KZ SFRJ, nije konretizovana, što nije ni moguće s obzirom na moguće raznovrsne načine izvršenja, već je određena apstraktno "ko stvara..." A pod stvaranjem u smislu člana 136. stav 1. KZ SFRJ "podrazumijeva se svaka djelatnost upravljena na obezbjeđivanje uslova za zajedničku akciju više lica radi vršenja u zakonu određenih krivičnih djela" 1/, odnosno "formiranje zločinačkog udruženja nije neki formalni čin, već jedan proces, skup različitih djelatnosti koje vode stvaranju jedne zločinačke grupe na način koji odgovara najbolje potrebama ilegalnosti, konspiracije i sl." 2/. Ovo djelo postoji samo kad je udruženje stvoreno već i kad su preduzete radnje koje ulaze u proces stvaranja udruženja. S obzirom da pojam "ko stvara..." nije konretizovan, postavlja se pitanje da li se pod ovim pojmom podrazumijeva i iznošenje idejnih, političkih i drugih osnova na kojima djelovanje udruženja treba da počiva. Pri tome treba imati u vidu da je teško i zamisliti da će neko lice postati član udruženja u smislu člana 136. KZ SFRJ, odnosno raditi na njegovom stvaranju, a da prethodno ne prihvati idejne, političke i druge osnove na kojima treba da počiva, odnosno ako prethodno ne bude indoktrinirano njime. To dalje znači da je najčešće nužno da lice, koje hoće da stvori udruženje u smislu člana 136. KZ SFRJ, prduzima takve radnje kojim će pridobiti određena lica da i ona rade na stvaranju udruženja, odnosno da postanu njegovi članovi. A u ovim radnjama ima i pozivanja i podsticanja uporenih protiv vrijednosti označenih u članu 133. stav 1. KZ SFRJ ali i zlonamjernog i neistinitog prikazivanja društveno – političkih prilika u zemlji u smislu istog propisa. Dakle, ove radnje ne preduzimaju se samo da bi lica, prema kojima se preduzimaju, prihvatila određene ideje, stavove, program isl. veći dalje od toga – da bi ta lica, prihvatajući ove ideje, stavove, program i sl. radila na stvaranju udruženja, odnosno postali njegovi člnovi za vršenje krivičnih djela predviđenih u čl. 136. stav 1. KZSFRJ. Na taj način ove radnje imaju obilježja krivičnog djela iz člana 136. stav 1.

KZ SFRJ ulazeći u proces stvaranja udruženja, i krivičnog djela iz člana 133. stv 1. KZ SFRJ ulazeći u radnje podsticanja i pozivanja, odnosno u radnje kojima se zlonmjerno i neistinito prikazuje društveno – političke prilike u zemlji.

Ove radnje, međutim, mogu se preduzeti (u praksi se i preduzimaju) ne samo radi stvaranja udruženja već i u okviru stvorenog udruženja prema članovima udruženja, radi njegovog očuvanja i učvršćenja, a i prema drugim individualno određenim licima radi proširenja istog, što na karakteru radnji ništa ne mijenja, jer imaju obilježja i jednog i drugog krivičnog djela (iz člana 136. ond. 133. KZ SFRJ).

Prema tome, kad učinilac preduzima radnje u cilju stvaranja udruženja odnosno njegovog učvršćivanja ili proširivanja, u smislu člana 136. KZ SFRJ, koje same za sebe imaju obilježja krivičnog djela iz člana 133 KZ SFRJ, onda te radnje predstavljaju radnje izvršenja krivičnog djela iz člana 136. KZSFRJ. Osim toga treba imati u vidu da je i zaštitni objekat kod oba krivična djela kao i kod svih krivičnih djela iz glave XV KZ SFRJ, isti,- društveno uređenje i bezbjednost SFRJ, ista je i posljedica – ugrožavanje zaštitnog objekta stvaranjem opasnosti (apstraktne) za isti. Zbog toga ovdje nema sticaja krivičnih djela, već se radi samo o krivičnom djelu iz člana 136. KZ SFRJ, a ove radnje koje istovremeno imaju obilježja iz člana 133. KZ SFRJ konzumirane su sa radnjama iz člana 136. KZ SFRJ. U drugim slučajevima, tj. kad se ove radnje ne preduzmaju u naprijed navedenom cilju, već nezavisno od toga, postojeće sticaj između krivičnih djela iz člana 136. KZ SFRJ i člana 133. KZ SFRJ.

S obzirom na sve izloženo zauzet je stv naznačen u sentenci.

NA SASTANKU PREDSEDNIKA KRIVIČNIH ODJELJENJA SAVEZNOG SUDA, REPUBLICĀKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, održanom 5. februara 1985. godine u Saveznom sudu jednoglasno su usvojeni

ZAKLJUČAK BROJ I

Stvari kupljene novčanim sredstvima pribavljenim krivičnim djelom ne predstavljaju predmete koji su bili namijenjeni za izvršenje krivičnog djela ili koji su nastali izvršenjem krivičnog djela, te se ne mogu oduzeti po članu 69. Krivičnog zakona SFRJ.

ZAKLJUČAK BROJ II

Presuda koja je u odnosu na jednog okrivljenog, ili u odnosu na jedno krivično djelo potvrđena ili preinačena, a u odnosu na drugog okrivljenog, odnosno u odnosu na drugo krivično djelo, ukinuta postaje pravosnažna i izvršna, u smislu člana 132. Zakona o krivičnom postupku, te se protiv nje mogu izjaviti svi vanredni pravni lijekovi.

ZAKLJUČAK BROJ III

Neovjerene fotokopije javne isprave nema. U smislu odredbe člana 113. stav7. Krivičnog zakona SFRJ karakter javne isprave, niti karakter isprave.

ZAKLJUČAK BROJ IV

Ako zahtjev za sprovođenje istrage podniet od strane javnog tužioca ili oštećenog kao tužioca, ne sadrži opis djela iz koga proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela (član 158. stv 3. Zakona o krivičnom postupku), postupiće se po odredbama člana 76. stv 3. Zakona o krivičnom postupku.

DRUŠTVENA SVOJINA

1.**Članovi 1. st. 2. i 19. Zakona o prometu nepokretnosti****Članovi 5,6. i 7. Pravilnika o postupku javnog nadmetanja za prodaju nekretnina u društvenoj svojini**

I. Obaveza da se prodaja nepokretnosti iz društvene svojine vrši javnim nadmetanjem, odnosi se i na nekretnine koje su naravi neplodno zemljište.

II. Ništav je ugovor o otuđenju nepokretnosti iz društvene svojine, ako u oglasu o javnom nadmetanju nisu navedeni zemljišno knjižni podaci o parceli izloženoj prodaji, niti blići uslovi prodaje (početka cijena, način plaćanja kaucije, način i uslovi plaćanja kupovne cijene i sl.)

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 328/85 od 8. avgusta 1985. godine)

2.**Član 1,8. i 9. Zakona o rudarstvu**

Budući da su mineralne sirovine u prirodnom ležištu u društvenoj svojini, vlasnik zemljišta nema pravo tražiti naknadu za izvađeni šljunak od lica koje ga je prisvojilo makar i bez odobrenja nadležnog organa.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 170/85 od 18. aprila 1985. godine)

3.**Članovi 243, 266. i 269. Zakona o udruženom radu**

Društveno pravno lice stiče pravo raspolaganja na nepokretnoj stvari koju pribavlja derivatnim putem od drugog društveno prvnog lica, u času kada stupi u posjed te stvari, na osnovu valjanog prvnog osnov sticanja.

Iz obrazloženja:

Sporni stan je postao društveno sredstvo drugotuženog u času kada ga je na osnovu kupoprodajnog ugovora, prvotuženi predao drugotuženom u posjed. Radnici u udruženom radu i drugi radni ljudi u društvenom pravnom licu imaju u pogledu korištenja, upravljanja i raspolaganja društvenim sredstvima prava, obaveza i odgovornosti utvrđene zakonom i samoupravnim opštim aktom u skladu sa zakonom (član 230. ZUR-a). U neotuđiva prava koja pripadaju radnicima i drugim radnim ljudima u društveno pravnom licu spada i pravo da prenose društvena sredstva drugom društveno pravnom licu, a da bi se omogućilo pravni promet društvenim sredstvima pripada društvenom pravnom licu pravo raspolaganja koje član 243. stav 1. ZUR-a definiše kao pravo da u pravnom prometu društvenim sredstvima zaključuje samoupravne sporazume i ugovore i vrši druge pravne poslove i radnje u okviru svoje pravne sposobnosti. Dakle, između društvenih pravnih lica se vrši prenos društvenih sredstava, a ne prava raspolaganja koja se konstituišu kod društvenog pravnog lica kome je sredstvo preneseno kada to društveno pravno lice, stekne društveno sredstvo od drugog društveno pravnog lic, na osnovu samoupravnog sporazuma, ugovora ili drugog pravnog posla /član 266. ZUR-a/.

Način sticanja (modus aquirendi) ZUR, a ni bilo koji drugi zakon, izričito ne propisuje, ali se iz odredaba članova 454. stav 1. i 546. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, može zaključiti da društveno sredstvo, ako se radi o pokretnoj stvari, u momentu predaje na osnovu punovažnog pravnog posl. Kako se i prenos nepokretnih stvari između društvenih pravnih lica, vrši kao prenos društvenih sredstava, a ne prava na ocima, i to u načelu radi spajanja rada i sredstava u

proizvodnji i time realizacije prava rada društvenim sredstvima (odnosno radi korišćenja sredstava iz zajedničke potrošnje kao u konkretnom slučaju), logičan je zaključak da i pravo raspolaganja nepoketne stvari društveno pravno lice derivatnim putem stiču u momentu kada stupi u posjed te stvari, na osnovu valjanog pravnog osnova sticanja. kako se ne prenosi pravo raspolaganja između društveno-pravnih lica, već društvena sredstva, to ni upis toga prava u korist novog sticaoca u zemljišnim knjigama ne može imati konstitutivan karakter i vrši se samo radi publiciteta. Nema, prema tome, uslova ni za analognu primjenu pravila iz člana 33. ZOPSO, po kome se pravo svojine na nekretninu, po osnovu pravnog posla, stiče upisom u javnu knjigu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 230/84 od 24. maja 1985. godine)

GRADANSKO PRAVO – OPŠTI DIO

Član 9. Zakona o prometu nepokretnosti

Usmeni ugovor o kupoprodaji nepokretnosti zaključen poslije stupanja na snagu Zakona o prometu nepokretnosti SRBiH ne može se konvalidirati dobrovoljnim ispunjenjem obaveze iz ugovora.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 256/85 od 21. juna 1985. godine)

4.

Član 9. Zakona o prometu nepokretnosti

Nagodba zaključena u postupku eksproprijacije o ustupanju građevinske parcele eksproprijatu uzu obavezu da u određenom roku iseli iz društvenog stana ne proizvodi pravno dejstvo, ako nije zaključena u formi propisanoj za ugovor o prometu nepokretnosti.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 153/85 od 25. aprila 1985. godine)

6.

Član 40. stav 1. Zakona o Narodnoj banci Jugoslavije i jedinstvenom monetarnom poslovanju narodnih banaka i republika i narodnih banaka autonomnih pokrajina

Član 10. Zakona o novčanom sistemu

Član 395. Zakona o obligacionim odnosima

Pravno pravilo o zakonskoj konverziji strane valute izraženo u članu 395. Zakona o obligacionim odnosima, prijenjuje se i na ugovor o zajmu u stranim sredstvima plaćanja zaključen između državljana SFRJ na teritoriji SFRJ, prije stupanja na snagu zakona o novčanom sistemu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 579/84 od 11. juna 1985. godine)

7.

Član 79. i 80. Zakona o obligacionim odnosima

Ako je kapara data u stranoj valuti, u slučaju rskida ugovora po zahtjevu kupca sud će obavezati prodavca da vrati iznos u toj valuti.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 60/85 od 21. marta 1985. godine)

8.

Član 532. Zakona o obligacionim odnosima

Ako je kupac u vrijeme sticanja kupljene stvari bio savjestan (nije znao, niti mogao znati za postojanje ugovorenog prava preče kupovine trećeg lica), nosilac prava preče kupovine ne može

tražiti poništenje ugovora, pa i kada je prodavac bio nesavjestan.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 230/84 od 24. maja 1985. godine)

STVARNO PRAVO

9.

Član 58. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima

Ispunjeni su zakonski uslovi za ukidanje prava služnosti pribavljene radi udobnije ili racionalnijeg korišćenja povlasnog dobra ako vlasnik toga dobra, usljed naknadnih promjena, stekne mogućnost da pod istim uslovima koristi svoje povlasno dobro i bez prava služnosti.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Gvl. 47/84 od 25. aprila 1985. godine)

10.

Pravno pravilo iz člana 14. ranijeg Zakona o unutrašnjem uređenju, osnivanju i ispravljanju zemljišnih knjiga.

Podaci iz zbirke katastarskih planova služe samo za orijentaciju o položaju i obliku zemljišta, a ne i kao dokaz da katastarske parcele imaju površinu označenu u zemljišnim knjigama, pa ni ugovor o kupoprodaji u koji je unesen podatak o površini zemljišta koje je predmet kupoprodaje.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 197/85 od 16. maja 1985., godine)

OBLIGACIONO PRVO	OPŠTI DIO
-------------------------	------------------

11.

Članovi 122, 124, i 126. Zakona o obligacionim odnosima

Stranke mogu ugovorom isključiti pravilo o istovremenom ispunjenju činidbi iz ugovora, a i ugovoriti pravo na jednostrani raskid ugovora ako druga ugovorna strana ne ispunji na vrijeme ugovornu obavezu i bez ostavljanja naknadnog roka za ispunjenje.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj rev. 99/85 od 14. marta 1985. godine)

12.

Član 374. Zakona o obligacionim odnosima

Plastične gajbe svih vrsta su ambalaža koja se brzo troši po potraživanje isplate njene protuvrijednosti zastarijeva u roku određenom za zastarjelost glavnog potraživanja iz ugovora o kupoprodaji.

IZ obrazloženja:

Predmetna ambalaža – plastične gajbe ima relativno kratak upotrebnik ciklus tako da se troši u ograničenom broju obrtaja. Ova ambalaža, kao i ambalaža koja se odnosi na razne vrste staklenih boca – pivske boce, boce za sokove, kiselu vodu i sl. relativno se brzo troši, pa zahtjev za njeno vraćanje ustvari je sporedni zahtjev iz ugovora o prodaji robe, te kao takav dijeli sudbinu glavne tražbine. Radi se naime, o ambalaži kod koje se ne vrši obračun amortizacije, već eventualno samo knjigovodstveni otpis vrijednosti, ako je to predviđeno opštim aktom organizacije udruženog rada (tužilac u ovoj parnici ne tvrdida vrši ni knjigovodstveni otpis vrijednosti ove vrste ambalaže, što znači da je tretira kao predmete sitnog inventara). Samo kod ambalaže koja ima relativno trajan vijek upotrebe (npr. burad, cisterne, metalne boce), može se govoriti o

samostalnom zahtjevu iz ugovora o posluži, ali ne i kod generičnih stvari kraćeg vijeka trajanja, kakve su nesumljivo i plastične gajbe svih vrsta, pa i one izrađene od masivne plastike. Zbog toga zahtjev za povraćaj takve ambalaže odnosno za plaćanje njene protuvrijednosti zastarijeva u istom roku u kome zastarijeva i glavni zahtjev. U ovom slučaju zahtjev za povraćaj ambalaže zastarijeva u roku od tri godine iz člana 17. Zakona o zastarjelosti potraživanja, odnosno iz člana 374. ZOO, ako je ugovor o prodaji zaključen poslije 1. oktobra 1978. godine.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 174/85 od 10. jula 1985. godine).

OBLIGACIONO PRAVO	UGOVORI
--------------------------	----------------

13.

Član 358. Zakona o obligacionim odnosima

Korisnik uslug isporuke toplotne energije ne može otkazati ugovor o pružanju usluga o toku sezone grijanja, niti nakon što je davalac usluga otpočeo pripreme za sezonu grijanja, ni pod pretpostavkom da se radi o izdvojenoj prostorji kada je isključenje iz sistema centralnog grijanja prvo i tehnički moguće.

Iz obrazloženja:

Zaključeni ugovor o isporuci toplotne energije između parničnih stranaka je uspostavljen trani dugovinski odnos sa neodređenim rokom trajanja. Ovakav odnos mogao je prestati otkazom ali samo po isteku primjerenog roka, u smislu odredaba člana 358. Zakona o obligacionim odnosima jer među strankama nije ugovorena dužin otkaznog roka, niti daće dugovinski odnos prestiti samo dostavom otkaza.

S obzirom na specifičnost odnosa u konkretnom slučaju otkaz se ne bi mogao dati u toku grijne sezone, kada davalac pruža usluge grijanja, niti nakon što je davalac usluga otpočeo pripreme za grijnu sezonu, računajući na dotadašnje korisnike usluge, jer bi takav otkaz bio dat u nevrjeme (član 358. stv 3. ZOO). Polazeći od navedenog tuženi nije mogao otkazati ugovor u za mjesec april 1982. godine dostavom otkaza u martu te godine. Ipak tužilac opravdano zahtijeva plaćanje naknade za grijanje sportske dvorane tuženog za taj mjesec.

(Presuda Vrhovnog suda BiH broj Pž. 314/84 od 25. juna 1985. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – OBAVEZE IZ OSNOVA PROUZROKOVANJA ŠTETE

14.

Pravno pravilo iz noveliranog paragrafa 364. bivšeg OGZ i član 156. stav 3. (analogno) Zakona o obligacionim odnosima

Vlasnik stambenog objekta ima pravo na naknadu štete samo ako mu je usljeg realizacije regulacionog plana onemogućeno ili prekomjerno otežano korišćenje tog objekta.

Iz obrazloženja:

U urbanoj (gradskoj) sredini moraju se trpiti ograničenja koja proizilaze iz realizacije regulacionog plana, sem ako ne onemogućavaju ili znatno otežavaju normalno korišćenje vlastitotg stasmbenog objekta (analogna primjena pravnog pravila iz noveliranog paragrafa 364. bivšeg OGZ, koji zbranjuje imisije sa susjednog zemljišta ukoliko prema mjesnim prilikama

prelaze granice tolerantnosti uobičajene u mjestu u kome se taj objekat nalazi i bitno otežavaju korištenje u član 156. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima, po kome se može zahtijevati naknada štete koja nastane u obavljanju opšte korisne djelatnosti za koje je pribavljena dozvola nadležnog organa, samo ako šteta prelazi uobičajene granice, dakle, ako je prekomjerna).

Kako se u konkretnom slučaju šteta koju trpi tužilac sastoji samo u smanjenoj osunčanosti zgrade, otežanom zagrijavanju i povećanoj vlažnosti, ne bi se moglo smatrati da se radi o takvim promjenama uvjera stanovanja koje prelaze uobičajene granice tolerantnosti u savremenoj sredini velikog grada (da se ne radi o prekomjernoj šteti upućuje i okolnost da je po procjeni vještaka, prometna vrijednost stambene zgrade tužioca zbog navedenih nedostataka, relativno malo smanjena), to po ocjeni ovog suda, nisu ispunjeni uvjeti za naknadu štete po naprijed navedenom osnovu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 188/85 od 16. maja 1985. godine)

15.

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

Pojedini građani, koji su učestvovali u akciji rekonstrukcije nekategorisanog javnog puta organizovanoj od strane mjesne zajednice, nisu pasivno legitimisani za naknadu štete pričinjenu tim radovima drugom licu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 67/85 od 21. marta 1985. godine)

16.

Članovi 163, 173, 174. i 177. Zakona o obligacionim odnosima

Zdravstvena organizacija odgovara po principu objektivne odgovornosti za štete koje pretrpi pacijent usljed neispravnosti medicinskih instrumenata, pa i kada je ta neispravnost posljedica konstruktivne greške.

Iz obrazloženja:

Za štetu uzrokovanu zadržavanjem igle injekcije u tijelu pacijenta, zdravstvena organizacija odgovara po principu objektivne odgovornosti zbog svojstva tog sredstva kompletna injekcija koje dozvoljava takvu mogućnost. Naime, sama činjenica da su štetne posljedice prilikom davanja injekcije zbog zadržavanja igle u tijelu pacijenta moguće, karakteriše ovo sredstvo opasnim zbog svojstva kompletne injekcije (nedostatka nastalog prilikom izrade ili višekratnom upotrebom), pa njen imala za štetu nastalu upotrebom tog sredstva odgovara po principu uzročnosti (čl. 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima), a te odgovornosti se može osloboditi samo iz razloga navedenih u članu 177. navedenog zakona.

U konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za oslobađanje od objektivne odgovornosti predviđeni u članu 177. Zakona o obligacionim odnosima, pa ni kada bi se dokazalo da su počinjene greške prilikom izrade kompleta injekcije, zbog kojih je došlo do odvajanja igle injekcije. Ne radi se, naime, o uzroku koji se nalazi izvan opasne stvari, već upravo neadekvatna izrada kompleta injekcije čini to sredstvo opasnom stvari prilikom upotrebe. Eventualni propusti proizvođača kompleta ne mogu se smatrati ni radnjom, odnosno propuštanjem trećeg lica, koje bi potpuno ili djelimično otklanjalo objektivnu odgovornost imaoca kompleta injekcije u smislu člana 177. st. 2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima, jer i radnja (odnosno propuštanje) trećeg lica, da bi mogla djelovati kao ekskulpacioni razlog u smislu navedenih propisa, mora imati karakteristike vanjskog (eksternog) uzroka koji se nalazi van opasne stvari.

Odgovornost tuženog ne može se otkloniti ni ozivom na odredbu člana 163. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Pozivom na tu odredbu otklanja se odgovornost zdravstvene organizacije

udruženog rada za uobičajene rizike koje donosi neophodna medicinska intervencija, preduzeta u cilju liječenja oštećenog., izvedena stručno i sa ispravnim instrumentima. Zdravstvena organizacija, međutim, odgovara za štetne posljedice koje nastanu zbog neispravnosti medicinskog pribora (usljed neadekvatne izrade ili istrošenosti) upotrebljenog prilikom medicinske intervencije, po principu uzročnosti i onda kada radnici zdravstvene organizacije nisu bili svjesni ove neispravnosti.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 102/85 od 11. juna 1985. godine)

17.

Članovi 177. st. 2. i 3. 192. stav 1. i 205. Zakona o obligacionim odnosima

Ako je oštećen postupao protivno propisima, odnosno nepravilno, i tako djelimično doprinio prouzrokovanju štete, primjenice se pravilo o podijeljenoj odgovornosti, pa i kada štetnik odgovara po principu objektivne odgovornosti, pa i kada je radnja oštećenog bila predvidiva i otklonjiva.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud nalazi da su nižestepeni sudovi pravilno primijenili odredbu člana 177. stv 3. ZOO kada su ocijenili da se tuženi zbog doprinosa prednika tužitelja nastanku štete, djelimično oslobađa od odgovornosti (za 20 poto koliko je nesporno doprinos prednika tužilaca nastanku štete). Pri tome se ukazuje neosnovanim navodi revizije da se ne stiču uslovi za djelimično oslobađanje tuženih od odgovornosti iz razlog što je radnja oštećenog bila predvidiva i otklonjiva (vozač autobusa je mogao izbjeći udes). Naime, radnja oštećenog u slučaju djelimičnog oslobađanja odgovornosti imaoca opasne stvari u smislu odredbe člana 177. stav 2. navedenog zakona, kako se to opravdano u reviziji navodi. Međutim, kada je radnja oštećenog skrivljena kao u konkretnom slučaju (prednik tužilaca je nepropisno upravljao zaprežnim vozilom), iako je bila predvidiva i otklonjiva, postoji podijeljena odgovornost (svaka stranka snosi teret odgovornosti ovim djelom kojim je učestvovala u nastanku štete) i imalac opasne stvari se oslobađa odgovornosti srazmjerno dijelu kojim je oštećeni učestvovao u nastanku štete.

Neuzimanje u obzir skrivljenog ponašanja oštećenog u prouzrokovanju štete za koju štetnik odgovara po principu objektivne odgovornosti, samo zato što za štetnika radnja oštećenog nije bila nepredvidiva i neotklonjiva, ne bi bilo u skladu sa odredbama članova 192. stav 1. i 205. ZOO, po kojima se oštećenik koji je pridonio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmjerno umanjenju naknadu, ne izuzimajući pri tom slučaju kada štetnik odgovara po principu objektivne odgovornosti.

18.

Član 193. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Ne smatraju se uobičajenim troškovima sahrane troškovi povodom vjerskih pomena nakon sahrane i štetnik nije dužan da ih naknadi. Štetnik je dužan da naknadi samo primjerne izdatke vezane za vjerski ili drugi uobičajeni pogrebni obred na sam dan sahrane.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 119/85 od 11. aprila 1985. godine)

19.

Član 195. stv 2. Zakona o obligacionim odnosima

Lice koje traži naknadu štete zbog izgubljene zarade mora dokazati da zbog posljedica povrede ne ostvaruje zaradu u obavljanju samostalne zanatske djelatnosti u visini koju bi ostvarivao da nije nehdikepiran posljedicama povrede. Ova činjenica se ne dokazuje samo relativno niskim procentom smanjenja opšte radne sposobnosti.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je morao dokazati da trpi štetu u vidu izgubljene zarade, zbog posljedica povrede noge, da bi mogao ostvariti pravo za naknadu za ovaj vid štete. Okolnost da je tužiteljeva opšta radna sposobnost zbog zadobivene povrede umanjena za 10% sama za sebe ne može poslužiti kao dokaz da tužitelj po tom osnovu trpi štetu u vidu izgubljene zarade kao obavljanja poslova automehaničara u svojoj automehaničarskoj radnji. Procenat navedenog umanjenja radne sposobnosti ne mora se uvijek odraziti na gubitak zarade pa ni u najmanjem obimu, jer se određeni poslovi mogu obavljati uspješno i uz tako neznatno smanjenje radne sposobnosti. Neotorno je da su poslovi automehaničara raznovrsni i da se mogu obavljati na razne načine, a tužilac kao vlasnik radnje organizuje posao u radnji, pa se ne mora izlagati poslovima koji ga zamaraju (može se prihvatiti da se tužilac zbog ove posljedice brže zamra kada stoji i kada se kreće, ali ne i tvrdnja tužioca da se umanjeni procenat radne sposobnosti automatski odražava na umanjenje njegove zarade).

Polazeći od utvrđenja da tužilac nije ni djelimično gubio lični dohodak u radnoj organizaciji u kojoj je nastavio rad nakon povrede na radnom mjestu automehaničara kroz period od više godina, ovaj sud nalazi logičnim zaključak koji su izveli nižestepeni sudovi da ni djelimično ne gubi zaradu radeći kao samostalni zanatlija – automehaničar, za koji se posao samoinicijativno opredijelio i zbog toga raskinuo radni odnos.

Neprihvatljivi su navodi revizije da je opšte poznato da automehaničar kome je opšta radna sposobnost umanjena za 10 posto gubi zaradu u tom obimu, te da se visina naknade mogla utvrditi primjenom člana 223. Zakona o parničnom postupku, jer tužilac nije pružio konkretne dokaze o gubitku zarade (ova odredba se može primijeniti samo kod utvrđenja visine štete kada se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete po određenom osnovu, a u ovom slučaju tužilac nije pružio konkretne dokaze o postojanju štete po osnovu izgubljene zarade, a time i da mu pripada pravo na naknadu po navedenom osnovu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 596/84 od 11. juna 1985 godine)

20.**Član 206. Zakona o obligacionim odnosima****Članovi 16, 17, 57. i 58. Zakona o lovstvu**

Za štetu koju učine gavrani odgovara SRBiH jer je propisala stalnu zabranu lova ove ptice, dok za štetu koju učine fazani odgovara organizacija u čijem je lovištu šteta učinjena, jer su fazani lovostajom zaštićena divljač. Ako se ne može utvrditi u kom obimu je šteta prouzrokovala jedna ili druga vrsta ptice postoji solidarna odgovornost za štetu.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH broj Rev. 571/84 od 11. aprila 1985. godine)

21.**Članovi 208. st. 1. i 2. i 632 Zakona o obligacionim odnosima****Posebne uzanse o građenju, br. 99, 100. i 107.****Član 218. stv 2. Zakona o prostornom uređenju.**

Glavni izvođač ima pravo da od podizvođača regresira puni iznos naknade štete koju je isplatio trećem licu oštećenom usljed nestručnog miniranja koje je izvodio izvođač- specijalizovana organizacija udruženog rada, i pored toga što nije vršio stručni nadzor nad izvođenjem radova povjerenih proizvođaču.

IZ obrazloženja:

U smislu člana 632. Zakona o obligacionim odnosima ne postoji obaveza naručioca da vrši

nadzor u izvođenju radova miniranjem po sepcijalizovanoj organizaciji udruženog rada, već samo dužnost izvođača radova da omogući naručiocu, ako to ovaj želi, stalan nadzor nad rdovima i kontrolu količine i kvaliteta upotrebljenog materijala (ovako i Posebne uzanse o građenju, br. 99 i 100), a izvođač radova je dužan da na gradilištu preduzima mjere sigurnosti radi obezbjeđenja objekta i radova, opreme, uređaja, instalacij, radnika, prolaznika, saobraćaja, susjednik objekata i okoline (Posebna uzansa o građenju broj 107).

Republičkim propisima (član 218. stv 2. Zakona o prostornom uređenju) predviđena je obaveza vršenja nadzora nad izvođenjem radova putem stručnog nadzora organa samo za investitore građevine u društvenom vlasništvu, a ne i za glvnog izvođača za rdove koje povjeri podizvođaču.

Kako je u postupku utvrđeno da je štetu uzrokovao isključivo prednik tuženog kao podizvođač tužioc, tužiocu glavnom izvođaču pripada pravo da se od tuženog u cijelosti regresira za naknadu štete isplaćenu trećem licu (član 208. st. 1. i 2. ZOO), i pored toga što je propustio da vrši ndzor nad izvođenjem radova povjerenih podizvođaču.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 166/85 od 16. avgusta 1985. godine)

22. Članovi 41. i 99. stv 2. (analogno) Zakona o putevima

Za štetu koju korisnik magistralnog puta pretrpi zbog propuštanja preduzimanja odgovarajućih mjera na održavanju puta, odgovara uz SIZ za magistralne puteve i solidarno s njim i organizacija udruženog rada kojoj je SIZ za magistralne puteve ugovorom povjerio obavljanje poslova održavanja puta.

Iz obrazloženja:

SIZ za magistralne puteve je u konkretnom slučaju odgovoran za štetu koja nastane korisnicima puteva zbog propuštanja pravovremenog izvršenja potrebnih rdova i preduzimanja odgovarajućih mjera na održavanju javnih puteva (član 41. Zakona o putevima, "Službeni list SRBiH", broj 6/78). Međutim, prema odredbi član 99. stav 2. istog zakona, kada zajednica povjeri poslove zaštite javnih puteva organizaciji za održavanje i zaštitu puteva ili drugoj organizaciji udruženog rada osposobljenoj za te poslove, ta organizacija ima sva prava, dužnosti i i odgovornosti u okviru povjerenih poslova, koje ima i zajednica po ovom zakonu. Ratio ovog propisa je da se konstituiše odgovornost prema oštećenom i one organizacije kojoj je povjereno neposredno staranje o zaštiti javnih puteva, te oštećenom olakša naplatu naknade. Isti ovi razlozi postoje i kod naknade štete prouzrokovane propustima u održavanju javnih puteva, pa se nameće analogna primjena član 99. stv 2. pomenutog zakona i u ovom slučaju. Nesporno je da je prvotuženom povjereno na osnovu ugovora sa SIZ-om za magistralne puteve, održavanje magistralnog puta Jablanica – Mostar, pa prema tome prvotuženi je exlege solidarno odgovoran sa SIZ-om za magistralne puteve za štete prouzrokovane korisnicima puta (analogno odredbi člana 99. stav 2. Zakona o putevima SRBiH), te nije od značaja što je eventuano ugovorom između prvotuženog i SIZ za magistralne puteve odgovornost za štetu drugačije regulisana. Zbog toga se žalbeni navodi u pogledu pomanjkanja pasivne legitimacije na strani prvotuženog ukazuju kao neosnovani.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 128/85 od 21. juna 1985. godine)

OBLIGACIONO PRAVO	ZAKONSKE OBAVEZE
--------------------------	-------------------------

23.

Član 132. stav 5. Zakona o obligacionim odnosima

Kada je ugovor raskinut zbog neispunjenja, strana koja vraća novac dužna je platiti zateznu

kamatu od dana kada je isplatu primila bez obzira iz kojih razloga nije ispunjena obaveza iz ugovora.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj rev. 190/85 od 16. maja 1985. godine)

P R A V O O S I G U R A N J A

24.

Član 945. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Izričitim odbijanjem osiguranika da plati zaostale premije osiguranja i zaključenjem novog ugovora o životnom osiguranju raskinut je obostranom saglasnošću volja raniji ugovor o osiguranju života.

U ovakvom slučaju ne primjenjuje se pravila o jednostranom raskidu ugovora o osiguranju života od strane osiguravača zbog neplaćanja premije osiguranja sadržana u odredbi člana 945. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 126/85 od 11. juna 1985. godine)

S T A M B E N O P R A V O

25.

Član 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima, sada čl. 8. i 9. prečišćenog teksta Zakona o stambenim odnosima

Odredbe noveliranog zakona o stambenim odnosima o obezbjeđenju nužnog smještaja bez sticanja stanarskog prava primjenjuju se i u slučaju izvršenja presude o iseljenju iz stana koja je postala pravomoćna prije ove izmjene Zakona.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su pobijanim rješenjem odbili prigovor dužnika protiv rješenja o izvršenju od 7. maja 1984. godine pozivom na odredbe član 8. noveliranog Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SR BiH", br. 34/83 i 14/84), po kojima je za provođenje ove vrste izvršenja dovoljno osigurati dužniku nužni smještaj u prostorijama koje obezbjeđuju korisnika od elementarnih nepogoda, a njegovo pokušstvo od oštećenja i pravo korištenja tih prostorija najmanje dvije godine pri čemu se nužnim smještajem smatra i zasnivanje podstanarskog odnosa, kao što je određeno tim rješenjem.

Republičko javno tužilaštvo u zahtjevu za zaštitu zakonitosti ističe da smatra pogrešnim ovakav pravni stav iz nižestepenih rješenja, te ukazuje na to da je rješenje vanparničnog suda na osnovu koga je dozvoljeno izvršenje, donijeto prije 27. aprila 1983. godine kao dana stupanja na snagu sada vežaćeg Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima, objavljenog u "Službenom listu SR BiH", broj 34/83, zbog čega nalazi da je odluku o prijedlogu za dozvolu izvršenja iz ovog postupka trebalo donijeti prema uslovima iz ranijeg Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SR BiH", broj 13/74). Kako je prema odredbi član 7. tog ranijeg zakona na osnovu koga je bio donijet izvršni naslov, povjerilac bio dužan obezbijediti dužniku sticanje stanarskog prava na prostorijama koje nudi kao nužni smještaj, kao uslov za prinudno iseljenje dužnika, Republičko javno tužilaštvo smatra da je bio osnovan prigovor dužnika protiv rješenja o izvršenju od 7. maja 1984. godine i da su stoga nižestepeni sudovi u pobijanim rješenjima pogrešno primijenili navedenu odredbu materijalnog prava kada su prigovor dužnika odbili.

Ovaj sud smatra da je pogrešan pravni stav izražen u zahtjevu za zaštitu zakonitosti i da je stoga neosnovano pobijanje nižestepenih rješenja zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

Naime, u slučajevima kao što je ovaj ne radi se o stečenom pravu na nužni smještaj kakv ima u vidu odredba član 7, ranijeg zakona iz 1974. godine, iako je to pravo priznato izvršnim naslovom, nego o obavezi trajne prirode da raniji nosilac stanarskog prava isprazni stan, uz uslov da mu bude obezbijeden nužni smještaj. Sadržaj tog uslova je (i prije i poslije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima objavljenog u u "Službenom listu SRBiH", broj 34/83, neposredno propisivao zakon, a mjerodavan je onaj zakonski propis koji je na snazi u vrijeme kada se izvršenje zahtijeva, odnosno provodi. Pri tome se ističe da bi bilo neopravdano nejednako postupanje prema licimaobaveznim za iseljenje zavisno od toga da li je sudska odluka, na osnovu koje se traži prinudno izvršenje iseljenjem iz stana, bila donijeta prije ili nakon stupanja na snagu noveliranog zakona iz 1983. godine u situaciji kada se izvršenje u ova slučaja provodi za vrijeme važenja tog zakona. U prilog zauzimanja takvog pravnog stava, po ocjeni ovog suda idu i razlozi cjelishodnosti, jer bi prihvatanjem shvatanja kakvo je izraženo u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, značajan broj odluka kojima se nalaže iseljenje ostao neizvršen.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Gvl. 16/85 od 18. jula 1985. godine)

P O R O D I Č N O P R A V O

26.

Članovi 230. stav 2. 231. stav 1. i 251. Porodičnog zakona

Roditelji su dužni da "iskoriste sve svoje mogućnosti" samo kada su u obavezi da izdržavaju maloljetno dijete.

Za izdržavanje punoljetne djece koja su na redovnom školovanju dužni su doprinositi srazmjerno svojim mogućnostima i "Sposobnostima".

(Vrhovni sud BiH broj Rev. 227/84 od 16. maja 1985. godine)

27.

Članovi 239. i 240. stav 2. Porodičnog zakona

Razvedeni bračni drug koji je ostao na imaju roditelja ranijeg bračnog druga sa kojima je zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju i izdržavao se od prihoda sa imanja, ne može zahtjeviti supružansko izdržavanje od ranijeg bračnog druga i kada je ugovor o doživotnom izdržavanju raskinut prije isteka tri godine od prestanka braka.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 240. stav 2. Porodičnog zakona, bračni drug koji nije u parnici za razvod braka psovotavio zahtjev za izdržavanje može posebnom tužbom u roku od 3 godine nakon prestanka braka tražiti izdržavanje samo ako su uslovi za idržavanje koji su predviđeni u članu 239. Porodičnog zakona potojali i u vrijeme zaključenj glavne rasprave i bez prestanka trajali do zaključenj glavne rasprave u parnici za izdržavanje. U vrijeme donošenja odluke o razvodu braka prema utvrđenju nižestepenih sudova postojali su uslovi za idržavanje predviđeni u članu 239. Porodičnog zakona (tužiteljica je bila bez sredstava za život i nezaposlena), međutim nižestepeni sudovi su propustili da utvrde činjenice značajne za ocjenu da li su ti uslovi bez prestanka trajali do zaključenja glavne rsprave u parnici za idržavanje. Naime, ugovorom o doživotnom izdržavanju zaključenim nakon razvoda braka tužiteljica se obavezala da će brinuti o ocu tuženoga i njegovoj supruzi, a otac tuženog se obavezao da joj ostavlja u vlasništvo i posjed polovinu svojih nekretnina. Ukoliko je tužiteljica zaključenjem nvedenog ugovora i stim u vezi

ostvarivanjem prihoda od nekretnina koje su joj predate u posjed, bila u mogućnosti da ostvaruje dovoljno sredstava za izdržavanje, neovisno od okolnosti što je kasnije taj ugovor raskinut, ne bi se sticali uslovi pod kojima tužiteljici pripada pravo da zahtijeva izdržavanje u smislu odredbe člana 240. stav 2. Porodičnog zakona, jer u navedenom slučaju uslovi za izdržavanje predviđeni odredbom člana 239. Porodičnog zakona koji su postojali u vrijeme razvoda braka nisu bez prestanka trajali do zaključenja glavne rasprave u ovoj pravnici.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 244/85 od 11. juna 1985. godine)

28.

Članovi 239, 240, 241. i 243. Porodičnog zakona

Kada je za vrijeme postojanja braka donesena odluka o izdržavanju bračnog druga, a u toku parnice za razvod braka taj bračni dug ne podnese zahtjev za izdržavanje, ranija odluka o izdržavanju djeluje i nakon razvoda braka ako su uslovi za izdržavanje predviđeni u članu 239. Porodičnog zakona postojali u vrijeme zaključenja glavne rasprave u brakorazvodnoj parnici i ako u tom momentu nisu postojale okolnosti navedene u članovima 241. i 243. Porodičnog zakona zbog kojih sud može odbiti zahtjev bračnog druga za izdržavanje.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj rev. 243/85 od 11. juna 1985. godine)

NADLEŽNOST

Član 36. stav 1. tačka 1-c Zakona o redovnim sudovima

Član 50. Zakona o sudovima udruženog rada

Za suđenje u sporu oko ispunjenja ugovora o obavljanju poslova prodaje štampe zaključenog u smislu članova 1. i 2. Zakona o dopuni Zakona o redovnim sudovima ("Službeni list SR BiH", broj 12/79), nadležan je redovni sud, a ne sud udruženog rada.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj R. 127/85 od 20. juna 1985. godine)

30.

Čl. 10. i 47. Zakona o stambenim odnosima

Za suđenje u sporovima o otkazu ugovora o korištenju stana zbog nekorištenja nadležni su redovni sudovi i u slučaju kada otkaz daje organizacija udruženog rada koja je dodijelila stan na korištenje u vezi radnog odnosa.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj R. 202/85 od 29. jula 1985. godine)

31.

Član 26. Zakona o stambenim odnosima

Član 36. stav 1. tačka 1-c Zakona o redovnim sudovima

Ugovorom o korištenju stana kojeg nakon okončanog postupka o dodjelis tana zaključuje nosilac stanarskog prava i odgovarajuća SIZ stanovanja nastaje građansko – pravni odnos, pa je za suđenje u sporu o valjanosti takvog ugovora nadležan redovni sud a ne sud udruženog rada.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, Rev. 184/85 od 11. jula 1985. godine)

32.

Čl. 209-218 Zakona o vodama

Vodoprivredna organizacija (zajednica) je ovlaštena da opštim aktom propiše visinu naknade za vodoprivredne usluge, ali ne i da na temelju tog akta konačno utvrdi obavezu korisnika usluga.

Iz obrazloženja:

Predmet tužbenog zahtjeva u ovoj pravnoj stvari je potraživanje tužioca na ime naknade za vodoprivredne usluge. Ova naknada propisana je Zakonom o vodama ("Službeni list SRBiH", broj 36/75), u čl. 209-217. Vodoprivredna organizacija (tužiteljica) je po članu 218. pomenutog zakona ovlaštena da opštim aktom utvrđuje visinu naknade za vodoprivredne usluge, međutim, zakon ne daje ovlaštenja vodoprivrednoj organizaciji (tužiteljici) da utvrđuje pojedinačne obaveze plaćanja vodoprivrednih usluga.

Izuzetno, članom 219. Zakona o vodama propisano je da naplatu naknade za pojedine vodoprivredne usluge vrši opštinski organ uprave nadležan za prihode, ali samo kada su obveznici individualni poljoprivredni proizvođači.

Rješenjem tužiteljice o zaduženju tuženoga od 22. marta 1982. godine je samo prividno, po spoljnim obilježjima, upravni akt ali to nije po svojoj suštini (član 6. stav 2. Zakona o upravnim sporovima). dakle, tužiteljica je umjesto rješenja mogla tuženome isplatiti fakturu radi plaćanja naknade za vodoprivredne usluge jer je u pitanju obligaciono pravni odnos, o kojem u slučaju spora odlučuje redovni sud (član 1. Zakona o parničnom postupku).

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 180/85 od 10. jula 1985. godine)

Napomena: Isti stav je zauzet i u Pž. 176/85 od 10. jula 1985. godine.

33.**Član 4. Zakona o stambenim odnosima****Član 50. Zakona o sudovima udruženog rada**

Za suđenje o zahtjevu za iseljenje iz namjenskog stana nadležan je sud udruženog rada.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj R. 131/85 od 20. juna 1985. godine)

34.**Član 50. Zakona o sudovima udruženog rada**

Kada tužilac u tužbi navede da u tužbenom zahtjevu naznačeni novčani iznos, postavljen prema radnom čovjeku koji samostalno obavlja djelatnost ličnim radom sredstvima u svojini građana ima karakter ličnog dohotka. Za odlučivanje o takvom sporu nadležan je sud udruženog rada, makar što između tužioca kao radnika i tuženog kao poslodavca nije zaključen ugovor o zapošljavanju.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, R. 180/85 od 11. jula 1985. godine).

PARNIČNI POSTUPAK**35.****Član 20. i 194. Zakona o parničnom postupku**

U slučaju izberive mjesne nadležnosti, pravo izbora tužioca prestaje podnošenjem tužbe jednom od mjesno nadležnih sudova i taj sud se, nakon prijema tužbe, ne može oglasiti mjesno nenadležnim ni po službenoj dužnosti ni po prijedlogu samog tužioca, pa i kada tužilac predlaže ustupanje tužbe drugom sudu prije nego što je parnica počela teći (prije dostavljanja tužbe tuženom).

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj 116/85 od 23. maja 1985. godine).

36.

Član 196. Zakona o parničnom postupku

Ne može se istom tužbom zahtijevati naknada stečenog bez osnova od zdravstvene organizacije kojoj je federacija platila cijenu liječenja vojnog osiguranika u većem iznosu od dugovaog i naknade štete od opštine čiji organi nisu uredno kontrolisali fakture zdravstvene organizacije, jer se tužba ne zasniva ni na istom ni na bitno istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovu u odnosu na tužene.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 23/85 od 27. juna 1985. godine)

37.

Član 1. i član 382. stav 1. Zakona o parničnom postupku

Budući da stanarsko pravo po svojoj pravnoj prirodi nije tipično imovinsko pravo (ono je lično pravo korištenja stana u društvenoj svojini radi zadovoljavanja ličnih i porodičnih potreba) ni spor o prestanku stanarskog prava nije imovinsko pravni spor, već građansko pravni spor u širem smislu, pa vrijednost predmeta spora nije pretpostavka za reviziju.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 298/85 od 11. jula 1985. godine)

U P R A V N I S P O R

38.

Član 30. Zakona o stambenim odnosima

Rješenje organa uprave koje zamjenjuje saglasnost davaoca stana na korištenje na zamjenu stanova ima deklaratoran karakter; pa se postojanje uslova za njegovo donošenje cijeni po odredbama zakona o stambenim odnosima koje su bile na snazi u vrijeme kada je zaključen ugovor o zamjeni stanova.

(Presuda Vrhovnog suda BiH broj Uvl.2/85 od 21. marta 1985. godine)

39.

Član 279. Zakona o opštem upravnom postupku

U postupku administrativnog izvršenja ne može se prepispitivati zakonitost pravomoćnog i izvršnog rješenja i na taj način mijenjati prava i obaveze ustanovljene tim rješenjem.

(Presuda vrhovnog suda BiH, broj Uvl. 7/85 od 24. maja 1985. godine)

40. Čl. 13. i 14. Zakona o svojini na dijelovima zgrade (analogno)

Nosiocu prava raspolaganja zajedničkim prostorijama u zgradi može se dati odobrenje za preuređenje tavana u stn i kada se tome protive nosioci stanarskog prava ukoliko organ koji daje odobrenje za građenje – imajući u vidu interese nosioca stanarskog prava – ocijeni da je to cjelishodno ili opravdano.

Iz obrazloženja:

U član 4. Zakona o svojini na dijelovima zgrade na koji se oslanja pobijana presude, propisano je samo to: da na zajedničkim dijelovima zgrade, koje služe zgradi kao cjelini ili samo nekim njenim dijelovima, etažni vlasnici imaju zajedničko pravo korištenja (ako je zgrada u cjelini u društvenoj svojini), odnosno zajedničko pravo svojine.

Zato se “opravke” i “prepravke” tih dijelova mogu vršiti samo uz saglasnost svih, odnosno onih etažnih vlasnika koji na tim dijelovima imaju zajedničko pravo korištenja ili zajedničko pravo svojine (člana 14. stav 1. i 2. istog zakona). No, u slučaju da etažni vlasnici ne postignu sporazum o “opravkama” i “prepravkama” tada će na prijedlog jednog od njih nadležni sud u vanparničnom postupku odlučiti “da li će se izvršiti određene opravke, odnosno prepravke, vodeći računa o tom da li su takve opravke odnosno prepravke cjelishodne ili opravdane (člana 14. stav 3). Po tom zakonu se pod “Prepravkom” podrazumijeva predgradnja, dogradnja i nadzidanje ili rekonstrukcija posebnog dijela zgrade (član 13. stav 1). Isto značenje imaju ovi termini i u članu 14. kada se odnose na zajedničke dijelove zgrade, jer zakon ne čini izuzetak, pa iz ovog proizilazi da bi sud u vanparničnom postupku mogao konstituisati i pravo preuređenja potkrovlja u korist jednog etažnog vlasnika ako ocijeni da su takve preinake “cjelishodne ili opravdane” (član 14. stav 3), bez obzira što se time protive ostali etažni vlasnici, jer se i pravo svojine, mada najšir pravo na stvar, može vršiti samo “u skladu sa prirodom i namjenom stvari, te u skladu sa društvenim interesom određenim zakonom” (član 4. stav 1) Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima (“Službeni list SFRJ”, broj 6/80).

U pravu raspolaganja ovlaštenog društvenog pravnog lica u čijim se sredstvima nalaze zajedničke prostorije i zgrade u društvenoj svojini, sadržano je i pravo pregradnje, i nadgradnje pa ga ne treba posebno konstituisati. Ali za vršenje toga prava je potrebno odobrenje nadležnog organa upravekoji u postupku dvanja odobrenja utvrđuje da li postoje urbanističko građevinske pretpostavke za takav zahvat i da li se njima vrijeđaju prava trećih lica pa i nosilaca stanarskog prava.

Prava nosilaca stanarskog prava da koriste zajedničke dijelove zgrade ne mogu uživati veću pravu zaštitu od prava zajedničkog korištenja ili prava zajedničkog vlasništva koje pripada etažnim vlasnicima na zajedničke dijelove zgrade kada oni stanuju u vlastitim stanovima, pa kad sud može i bez saglasnosti etažnih vlasnika konstituisati pravo na dogradnju, odnosno pravo preuređenja zajedničkih tavanskih prostorija, u korist jednog od njih kada je to “cjelishodno ili opravdano” ukoliko prije može nadležni organ uprave dati odobrenje za nadogradnju, ili preuređenje potkrovlja nosiocu prava raspolaganja na zajedničkim dijelovima zgrade u društvenoj svojini.

Upravni sud BiH nije, međutim, sa tog stanovišta cijenio odobrenje za preuređenje tavanskih u stambene prostorije dato “Sarajevostanu”, već je apsolutirizujuća prava nosilaca stanarskog prava izveo zaključak da se odobrenje za preuređenje potkrovlja ne može dti bez saglasnosti svih nosilaca stanarskog prava.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Uvi. 11/85 od 28. avgusta 1985., godine)

PRIVREDNI SPOROVI

Pravni stavovi iz procesnog i materijalnog prava usvojeni na XVII koordinacionom sastanku delegacije Vrhovnih sudova Bosne i Hercegovine, Crne gore, Slovenije, Autonomne pokrajine Kosova i Autonomne pokrajine Vojvodine te viših privrednih sudova Hrvatske, Makedonije i Srbije koji je održan u Ljubljani od 5. do 7. juna 1985. godine.

I PROCESNO PRAVO

1. ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU

- 1.1. Koji je sud stvarno nadležan za suđenje u sporu koji je proizašao iz samoupravnog sporazuma o saniranju gubitaka kojim je ugovoreno da jedna stranka preuzima obavezu vraćanja kredita : redovni sud ili sud udruženog rada?

Sporazum o preuzimanju obaveze vraćanja kredita je po svojoj pravnoj prirodi obližioni ugovor (član 446. stv 1. ZOO), a ne samoupravni sporazum bez obzira što ima takav naziv (vidi čl. 587. st. 1. ZUR). Zato je za rješavanje spora stvarno nadležan redovni sud.

- 1.2. Kakav je sastav veća kad sud rešava sukob nadležnosti u privrednim sporovima: da li od trojice sudija, prema čl. 44. st. 1. ZPP. ili od trojice sudija od kojih je jedan sudija – porotnik prema članu 493. stav 2. i članu 488. ZPP?

Sukob nadležnosti u privrednim sporovima rešava sud u veću od trojice sudija (član 44. stav 1. rečenica 2).

- 1.3. Kako mora postupati sud kome je tužilac podneo tužbu kao sudu ugovorene nadležnosti, a uz tužbu nije priložio ispravu o prorogaciji nadležnosti (član 70. stav 4. ZPP). Da li će rešenje kojim se oglasio mesno nenadležnim dostaviti tuženom zajedno sa tužbom, tako da ovaj može u žalbi protiv rešenja isticati ugovorenu mesnu nadležnost ili će dostaviti rešenje o nadležnosti samo tužiocu i po pravosnažnosti rešenja ustupiti predmet sudu opšte mesne nadležnosti?

Prethodno ispitivanje tužbe vrši predsednik veća pre dostavljanja tužbe tuženom. U okviru ispitivanja tužbe može doneti i rešenje, kojim se sud oglašava mesno nenadležnim (član 282. stav 2. ZPP). U takvom slučaju će rešenje o nenadležnosti dostaviti samo tužiocu (član 344. stav 2. ZPP) i po pravosnažnosti rešenja predmet ustupiti sudu opšte mesne nadležnosti.

- 1.4. Da li sud, koji je na osnovu člana 496. ZPP doneo odluku o sporu bez zakazivanja ročišta, donosi odluku o parničnim troškovima i bez zahteva stranke u tužbi odnosno u odgovoru na tužbu i na osnovu koje odredbe ZPP?

Odluka o sporu bez zakazivanja ročišta po članu 496. ZPP je izuzetak od pravila iz člana 4. ZPP. Ako su ispunjeni uslovi iz člana 496. ZPP predsednik veća može odlučiti o sporu bez zakazivanja ročišta, ali to nije dužan učiniti. Parnične stranke su ovlaštene tražiti naknadu parničnih troškova, ako njihovu naknadu nisu tražile u tužbi odnosno u odgovoru na tužbu, ali zahtev za naknadu troškova moraju podneti sudu u roku od 15 dana po prijemu presude (uporedi član 164. stav 7. ZPP).

- 1.5. Da li je dopuštena tužba za utvrđivanje prava davanja stana na korišćenje između društveno pravnih lica na koje se primenjuju pravila o postupku u privrednim sporovima ili se o tom zahtevu može suditi samo kao o prethodnom pitanju u postupku po tužbi za iseljenje lica koje koristi stan po opštim pravilima parničnog postupka?

Tužba za utvrđenje prava davanja stana na korišćenje između subjekta iz čl. 489. tačka 1. ZPP je pod uslovima iz člana 187. stav 2. ZPP dozvoljena (član 187. stav 1. ZPP).

- 1.6. Da li će sud kome je podnesena protivtužba za koju je stvarno nadležan viši sud, protivtužbu odbaciti zato što nisu ispunjeni uslovi za njeno podnošenje (član 189 PP), ili će postupiti na drugi način?

Pošto je protivtužba samostalna u odnosu na tužbu, sud će se oglasiti stvarno nenadležnim za suđenje o protivtužbi i po pravosnažnosti tog rešenja deo spisa koji se odnosi na protivtužbu ustupiti stvarno nadležnom sudu na meritorno odlučivanje.

- 1.7. Da li je drugostepeni sud dužan uvažiti žalbu ako je tuženi priznao visinu glavnice i kamatnu stopu i donesena je presuda, ali ne na osnovu priznanja kojem je usvojem zahtev u pogledu glavnice i kamate po kamatnoj stopi iz odluke SIV-a, a u žalbi navedena tek prvi put tvrdnja da se ne radi o potraživanju iz ugovora o privredi?

Drugostepeni sud će uvažiti žalbu i preinačiti prvostepenu presudu, ako je ta tvrdnja nesporna i odbiti tužbeni zahtev za kamatu preko kamatne stope iz čl. 277/I ZOO, jer na povredu materijalnog prava žalbeni sud pazi po službenoj dužnosti (član 365. stav 2. ZPP).

- 1.8. Da li se u sporovima iz autorskih prava, te sporovima koji se odnose na zaštitu ili upotrebu izuzima i tehničkih unapređenja, uzoraka, modela, žigova ili pravo na upotrebu firme odnosno imena, u kojima se u smislu člana 43. stav 2. ZPP uvek sudi u veću, primenjuju odredbe ZPP-a o postupku u sporovima male vrednosti (glava 30. ZPP)?

Primenuju se. Ovo iz razloga što odredbama ZPP nije predviđeno drugačije (čl. 457. i 459. ZPP). Okolnost što je u tim sporovima dozvoljena revizija (Član 497. stv 2. ZPP) da se sudi u veću (član 43. stav 2. ZPP) pravno nije odlučna. naime, odredbom člana 43 stav 2. ZPP-a u autorskim i sličnim sporovima sudi se u veću bez obzira na vrednost spora, a prema članu 497. stav 2. ZPP u tim sporovima revizija je uvek dopuštena. No sve to ne utiče na okolnost koji posebni postupak iz trećeg dela ZPP treba primeniti.

- 1.8. Da li ima mesta primeni člana 491. ZPP u sporu tužioc protiv:

- 1) OOUR- nosioca prava dodele stana na korišćenje radi utvrđenja prava stana na korišćenje i
- 2) fizičkog lica – nosioca stanarskog prava – radi iseljenja i predaje tog stana tužiocu?

U tom sporu nema materijalnog suparničarstva u smislu člana 196. stav 1. tačka 1. ZPP. jer tuženi nisu u pravnoj zajednici niti se njihova prava odnosno obaveze zasnivaju na istom činjeničnom i pravnom osnovu, pa stoga nema mesta primeni člana 491. ZPP.

- 1.9. Da li se odredba člana 492. ZPP o izabranoj mesnoj nadležnosti prema mestu ispunjenja ugovora (forum solutionis) odnosi na slučajeve naknade štete zbog neurednog izvršenja ugovora kao npr. usled
- a) manjka dela robe u transportu
 - b) oštećenja djela robe u transportu
 - c) manjka ili gubitka cele pošiljke robe u transportu?

Odnosi se jer pojam neizvršenja ugovora iz člana 492. ZPP obuhvata i takvo neuredno izvršenje.

- 1.10. Da li je sud dužan utvrđivati po službenoj dužnosti činjenice o postojanju pretpostavki za primenu odredbe iz člana 492. ZPP-a i kad tužilac u tužbi nije naveo mesto gdje je po sporazumu stranaka tuženi dužan izvršiti ugovor, a to nije vidljivo ni iz isprava priloženih uz tužbu?

Za sporove navedene u članu 492. ZPP-a pored suda opšte mesne nadležnosti, mesno nadležan je i sud mesta gdje je prema sporazumu stranaka tuženi dužan izvršiti ugovor. Da li takav sporazum postoji ili ne, sud ocenjuje samo na temelju navoda u tužbi i na temelju činjenica koje su sudu poznate (član 15. stv 2. ZPP-a)-

2. ZAKON O IZVRŠNOM POSTUPKU

- 2.1. Da li sud može uvidom u sudski registar utvrditi da je u predlogu za izvršenje označeni novi

dužnik pravni sledbenik dužnika iz izvršne isprave, a da ne poziva poverioca da dostavi ispravu iz člana 22. ZIP?

Može, ako u interesu ekonomičnosti smatra da je svrsishodno ali o tome može ostaviti traga u spisu, npr. fotokopiju isprave tako da drugostepeni sud može kontrolirati pravilnog i tačnost u sudski registar.

2.2. Prema odredbi člana 59. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku, nakon što je izvršenje provedeno, dužnik može sudu podneti predlog za protivizvršenje, zahtevajući da mu poverilac vrati ono što je izvršenjem dobio, kada je u toku izvršnog postupka namirio poveriočevo potraživanje, pa je provođenjem rešenja o izvršenju poveriodu dvostruko plaćen isti iznos. Da li dužnik može predlogom za protivizvršenje, pored iznosa koji je poveriocu dvostruko plaćen, (dobrovoljno ili izvršnim putem), tražiti i kamate na iznos za koji se traži protivizvršenje?

Dužnik nemože predlogom za protivizvršenje tražiti i kamate na iznos za koji se traži protivizvršenjem.

2.3. Da li poverilac mora u predlogu za izdavanje rešenja o izvršenju navesti broj deviznog računa za dužnika i naziv poslovne banke (analogna primena člana 198. ZIP)?

Poverilac nije dužan da u predlogu za izdavanje rešenja o izvršenju navede broj dužnikovog deviznog računa. Zakon o izvršnom postupku to ne predviđa. Dužan je da navede samo poslovnu banku, kod koje ima dužnik devizni račun (član 208. ZPP).

3. STEČAJ

3.1. Da li garantirani lični dohodak radnika stečajnog dužnika i naknada štete za povredu na poslu u smislu člana 190. stav 2. Zakona o sanaciji i prestanku organizacija udruženog rada ("Službeni list SFRJ", br. 41/80...7/85) mogu biti isplaćeni iz novčanih sredstava koja će e obezbediti u stečajnoj masi pre nego što se izvrši glavna deoba?

Pošto se iz deobene mase prioriteto isplaćuju samo lični dohoci radnika stečajnog dužnika u visini zajamčenih ličnih dohodaka do dana otvaranja postupka stečaja i naknade štete za povredu na radu koju je radnik pretrpeo kod dužnika pre dana otvaranja tog postupka (član 190. stav 2. Zakona o sanaciji i prestanku organizacije udruženog rada – "Službeni list SFRJ", broj 41/80, 58/80, 25/81, 68/81, 28/83, 20/84 i 7/85) ovi dugovi stečajnog dužnika mogu se izmiriti iz deobene mase pre pristupanja glavnoj deobi, ako ima dovoljno sredstava za isplatu svih poverioca iz člana 190. stav 2. Zakona o sanaciji ... u celosti. Pre izmirenja ovih dugova iz deobene mase izdvojiti će se iznos potreban za isplatu troškova postupka stečaja (član 188. Zakona ...).

3.2. Nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni poverilac – OOUR u sastavu iste radne organizacije u kojoj je i OOUR stečajni dužnik zaključio je sporazum sa svim ostalim stečajnim poveriocima o preuzimanju sredstava, prava i obaveze stečajnog dužnika i obaveze da svim ostalim poveriocima isplati u celosti potraživanja prijavljena i utvrđena u postupku stečaja. Takav sporazum sa dokazima da je poverilac već isplatio potraživanja ostalih poverilaca, podnet je stečajnom veću radi odobrenja. Postavlja se pitanje, da li je takav sporazum u skladu sa Zakonom o sanaciji i prestanku organizacije udruženog rada, odnosno da li stečajno veće može odobriti takav sporazum i nakon toga zaključiti stečajni postupak?

Može, jer Zakon o sanaciji i prestanku organizacija udruženog rada takav način ne zabranjuje.

II. MATERIJALNO PRAVO

4. ODGOVORNOST ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

- 4.1. Kad se dve radne organizacije koje u svom sastavu nemaju OOUR-a udruže u novu radnu organizaciju, da li nova radna organizacija i osnovne organizacije u njenom sastavu odgovaraju za obaveze udruženih radnih organizacija koje su nastale do momenta udruživanja u novu radnu organizaciju po principu solidrne odgovornosti prema odredbama o odgovornosti po Zakonu o udruženom radu, ili je odgovornost prešla jedino na odgovarajuće OOUR?

Za obaveze radnih organizacija koje su nastale do momenta njihovog udruživanja u novu radnu organizaciju u kojoj su zadržale svojstvo OOUR, odgovaraju odgovarajući OOUR-i po principu odgovornosti pravnih sledbenika s obzirom da je došlo do izmene jedino u njihovom statusu (član 258. ZUR).

5. UGOVORI O PREVOZU

- 5.1. Da li je primalac stvari u cestovnom prevozu robe dužan platiti prevoziocu naknadu za prevoz ako preuzme pošiljku i tovarni list (ako je izdan) i pored tvrdnje da je u ugovoru između prevozioca i pošiljaoca u pogledu plaćanja prevoznih troškova (i visine) što drugo određeno (član 659. stav 2. član 670. ZOO)?

Primalac stvari prilikom preuzimanja stvari, dužan je prevoziocu uvek platiti prevozne troškove, koje prevozilac zahteva. Teret dokaza da je prevozilac sa pošiljaocem stvari što drugo ugovorio u pogledu obaveza plaćanja vozarine i drugih naknada i visine, je na primaocu, s tim što se pod plaćanjem podrazumeva i polaganje pologa za sporni iznos kod suda. Ovo zato što prema odredbama člana 659. stv 2. u vezi sa članom 670. ZOO-a, ako u tovarnom listu nije navedeno da pošiljalac plaća naknadu za prevoz i ostale troškove u vezi sa prevozom, zakonska je pretpostavka (presumptio iuris) da je pošiljalac uputio prevoziocu da ih naplati od primaoca.

- 5.2. Da li je pretprevoznik u cestovnom prometu (član 107. stav 3. ZUPCP) ugovorna stranka iz ugovora o prevozu?

Potprevoznik iz člana 107. stav 3. ZUPCP nije ugovorna stranka iz ugovora o prevozu. No kada kao drugi prevoznik preuzme od prvog prevoznika s pošiljkom i tovarni list i upiše se u tovarni list kao prevoznik (član 677. stav 2. ZOO) postaje time ugovorna stranka iz ugovora o prevozu.

- 5.3. Da li je tužba preuranjena ako je imalac prava podneo reklamaciju a nije na zahtev železnice dostavio železnici originalnu dokumentaciju na kojoj zasniva svoj odštetni zahtev (uz reklamaciju je dostavljena čitljiva dokumentacija u fotokopiji)?

Tužba nije preuranjena ako je imalac prava (tužilac) pre tužbe, a u zakonskom roku, železnici podneo reklamaciju zbog štete usled manjka ili gubitka stvari u toku prevoza uz koju je priložio fotokopije dokumentacije koju treba dostaviti železnici na osnovu člana 32. Tarife za prevoz stvari na jugoslovenskim železnicama. Ovo stoga što imalac prava na osnovu člana 77. Zakona o ugovorima o prevozu u železničkom prometu svoje tražbine iz ugovora o prevozu može ostvariti podnošenjem reklamacije prevoziocu u pismenom obliku na način predviđen tarifom, ili podnošenjem tužbe sudu, ako prevozilac u roku od 30 dana nakon reklamacije ne isplati odštetu. Članom 32. navedene Tarife ne propisuje se kao uslov za reklamaciju i rešavanje o njoj dostavljene isprave u originalu već železnica može uslovljavati isplatu (već rešene reklamacije) dostavom originalne dokumentacije (član 32. stav 3. i 4. Tarife).

6. KAMATE

6.1. Ako je izdatamnica kao sredstvo obezbeđenja plaćanja, pa ista bude eskontovana kod banke pre njene dospelosti, da li poveriocu pripada zatezna kamata i za koje vreme?

Ako je izdata menica po zakonu o obezbeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstva imalac menice koji ju je eskontirao ima pravo na kamatu do dospelosti odnosno do realizacije menice.

6.2. Da li imaocu menice pripada protiv trasanta odnosno indosanta pod uslovom iz člana 85. Zakona o menici zatezna kamata i po kojoj stopi?

Imaocu menice pripada pravo na kamatu po članu 214. ZOO, a po kamatnoj stopi iz člana 277. stav 1. ZOO.

6.3. Ako propustom poverioca menica osiguranja nije realizovana u roku dospelosti, da li poverilac ima pravo na zateznu kamatu nakon dospeća obaveze iz menice kao sredstva obezbeđenja plaćanja?

Prestaje pravo poverioca na zatezne kamate koje teku od dospeća obaveze iz dužničko – poverilačkog odnosa, onoga dana kada je dospela za naplatu menica koju je dužnik dao poveriocu radi obezbeđenja plaćanja (člana 325. stav 1. i člana 326. stav 2. ZOO).

6.4. Da li je dozvoljeno u toku postupka u privrednom sporu za isplatu glavnice sa zateznom kamatom kao sporednim potraživanjem, kada mu glavnica bude plaćena u toku spora da izvrši obračunavanje kamate i da na obračunati iznos kamate traži procesnu kamatu od momenta kada je tako precizirano traženje postavio kao tužbeni zahtev?

Dozvoljeno je (član 279. stav 2. ZOO).

6.5. Da li poveriocu koji kapitalizira svoje trajno potraživanje pripada kamata na kapitalizirani iznos od podnošenja tužbe do isplate?

Pripada, jer je i ovo potraživanje dospelo u smislu člana 326. stav 1. ZPP u vezi sa članom 279. stav 3. ZOO (procesna kamata).

6.6. Da li će se za određivanje stope zatezne kamate na kreditne odnose po ugovorima o kreditu između i organizacije udruženog rada koje obavljaju privrednu delatnost u slučaju kašnjenja sa otplatom kredita primenjivati stopa zatezne kamate po odluci SIV-a o kamatnoj stopi zatezne kamate, ili ona kamatna stopa koja je ugovorena ugovorom o kreditu?

Takav ugovor je ugovor u privredi u smislu člana 25. stav 2. ZOO u vezi sa tačkom 11. Odluke o jedinstvenoj klasifikaciji delatnosti (“Službeni list SFRJ”, br. 34/76...68/84), pa se s tim u vezi ima primeniti stopa zatezne kamate po odluci SIV-a.

6.7. Da li može poverilac novčanog potraživanja iz ugovora u privredi zahtevati u posebnoj parnici razliku zatezних kamata, ako je pravosnažno završena parnica u kojoj mu je dosuđeno potraživanje i manja stopa zatezних kamata (koliko je u toj ranijoj parnici i zahtevao) nego što mu pripada po propisu?

Poverilac može u posebnoj parnici zahtevati razliku zatezних kamata na koju ima pravo, jer po toj razlici nije raspravljano, ni suđeno u ranijoj parnici, pošto u tom delu zahtev i nije bio postavljen.

Ne može se ni smatrati da se poverilac – organizacija udruženog rada - time što u ranijoj parnici nije tražila svu zateznu kamatu na koju ima pravo, odrekla ovog dela potraživanja.

6.8. Od kada teče zatezna kamata na nominalno povišeni novčani iznos tužbenog zahteva, kada se visina naknade štete određuje prema cenama u vreme donošenja sudske odluke pozivom na odredbu član 189. stav 2. ZOO?

Zatezna kamata teče i na nominalno povišeni novčani iznos od dana nastanka štete (Član 186. ZOO). Ovo radi toga jer tužilac nominalnim povišenjem tužbenog zahteva na osnovu člana 189. stava 2. ZOO samo izjednačava njegovu realnu visinu sa realnom visinom štete.

6.9. Da li otvaranjem postupka redovne likvidacije kamate prestaju teći protiv likvidacionog dužnika?

Otvaranjem postupka redovne likvidacije prestaju teći kamate protiv likvidacionog dužnika (član 151. u vezi sa čl. 207. i 208. Zakona o sanaciji i prestanku OUR: “Službeni list SFRJ”, broj 41/80...7/85).

7. ZASTARELOST

7.1. Kada počinje teći vreme zastare ako dužniku nije bila poznata niti mu je mogla biti poznata cena robe ili usluge, a faktura mu nije bila dostavljena?

Vreme zastare potraživanja počinje teći po članu 361. ZOO 16. dana od dana kada je roba isporučena ili usluga izvršena, ako zakonom nije drukčije određeno.

8. REGRES

8.1. Organizacija udruženog rada – komisionar – nije mogla ispuniti kupoprodajni ugovor zaključen sa inostranom firmom za račun svog komitenta, jer joj komitent svojom krivicom nije na vreme isporučio robu, te je stranoj firmi morala isplatiti naknadu štete u stranoj valuti. Da li može u regresnoj parnici komisionar zahtevati naknadu u stranoj valuti ili samo u dinarima?

Organizacija udruženog rada – komisionar – ima pravo u regresnoj parnici zahtevati plaćanje u stranoj valuti.

8.2. Da li inostrana organizacija socijalnog osiguranja ima pravo da od tuženog (zajednice osiguranja imovine i lica ili OUR) potražuje ukupnu štet tj. ona iznos koji je isplatila na ime penzije bez odbitka doprinosa koji su joj uplaćeni na ime penzijskog i invalidskog osiguranja i bez obzira na dužinu navršenog penzijskog staža ili joj pripada samo stvarna šteta koju trpi nakon odbitka doprinosa koje je osiguranik uplatio za vreme svog radnog veka?

Visina štete inostrane organizacije socijalnog osiguranja utvrđuje se po odredbama međunarodnog ugovora sklopljenog između SFRJ i države tužioca. Ukoliko međunarodni ugovor nije sklopljen, visina štete utvrđuje se po propisima države tužioca (čl. 2,3. i 4. Zakona o uređenju sukoba zakona sa propisanim drugih država u određenim odnosima – “Službeni list SFRJ”, br. 43/82 i 72/82).

9. UGOVOR O GRAĐENJU

9.1. Može li naručilac i za odnoe nastale pre stupanja na snagu ZOO kod ugovora o građenju

osnovano tražiti od izvođača radova naknadu radi otklanjanja skrivenih nedostataka koji su se pokazali posle isteka garantnog roka?

Može, kada su ispunjeni uslovi iz člana 641. u vezi sa čl. 615-617. ZOO, jer se u takvom slučaju radi o obligacionim odnosima na koje se odnosi načelni stav br. 5/83 zauzet na Zajedničkoj sednici SS, vrhovnih sudova republika i pokrajina i Vrhovnog vojnog suda, dana 14. i 15. decembra 1983. godine.

9.2. Da li izvođač radova može protiv investitora isticati prigovor poskupljenja reprodukcionog materijala do kojeg je došlo u vreme zamrznutih cena i uprkos zabrani povećanja cena, a ta poskupljenja su isticala na ugovornu cenu?

Izvođač ne može tražiti da mu investitor plati razliku u ceni koja je prouzrokovana poskupljenjem materijala uprkos propisu o zamrzavanju cena. Izvođač koji je za reprodukcioni materijal platio višu cenu može tražiti povraćaj razlike (analogno članu 463. ZOO).

9.3. Da li je moguće uzeti u obzir troškove života (lični dhoci) kod određivanja klizne skale obzirom na odredbu iz člana 397. ZOO?

Moguće je, ako je povećanje troškova nastupilo usled izvanrednih događaja (vidi posebnu uzancu za građenje broj 25. i odredbe članova 636. i 1107. u vezi sa članom 21/II ZOO).

9.5. Da li se u slučaju propuštanja roka iz člana 647. stav 4. ZOO odbija tužbeni zahtev ili odbacuje tužba?

Tužbeni zahtev se odbija.

10. ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA – OSTALO

10.1. Kada prodavac ne može tražiti da mu kupac naknadi plaćeni porez na promet proizvoda?

Kada je prodavac bio u obavezi da plati porez na promet jer ga kupcu nije obračunao uprkos tome što od njega nije primio izjavu iz člana 6. stav 1. tačka 1. do 7. zakona o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu ("Službeni list SFRJ", br. 33/72...71/84) pre izvršenog prometa (član 6. stav 5. istog zakona), plaćanje ovog poreza ne može naknadno prebaciti na kupca (Čl. 12. i 22. st. 1. i 2. tač. 1. i 2. istog zakona, član 262. stav 1. ZOO).

Napomena: Vidi prečišćeni tekst "Službeni list SFRJ", broj 43/83), član 6. stv 1. tač. 1-8, i stav 5; član 13. i član 23. st. 1. i 2. tač. 1. i 2.

10.2. Da li je banka subjekt ugovora u privredi?

Banka može biti subjekt ugovora u privredi ako su ispunjeni uslovi iz stava 2. člana 25. ZOO.

10.3. Da li je ostao na snazi fiksni ugovor o prodaji, kojim se obaveza plaćanja cene u određenom roku ugovorena kao bitan sastojak ugovora (član 125. ZOO), ako je prodavac dva dana po isteku roka za laćanje cene primio menicu datu kao sredstvo obezbeđenja plaćanja između korisnika društvenih sredstava, koju je naplatio 2 meseca kasnije, a nije obavestio dužnika da zahteva ispunjenje ugovora?

Opisanim ponašanjem (primitkom menice) prodavac je ispoljio volju da zahteva ispunjenje ugovora, pa se njegovo ponašanje može podvesti pod situaciju koju ima u vidu član 125. stav 2. ZOO, osim ako iz drugih okolnosti slućaja proizilazi da poverilac nije hteo ispunjenje ugovora.

10.4. Da li na primljeni avans primalac ima pravo zadržavanja i da li se može namiriti tim iznosom kad protekne vreme zastarelosti za njegova novčana potraživanja (član 289. ZOO) kao založni poverilac?

Ne može, jer novac nije objekt prava retencije (Član 286. st. 1. ZOO).

10.5. Da li sud pazi po službenoj dužnosti na protek roka za ulaganje prigovora na kvalitet stvari?

Sud ne pazi na protek roka za ulaganje prigovora na kvalitet stvari po službenoj dužnosti.

10.6. Da li odredbe člana 768. i član 769. stav 1. ZOO koje se odnose na stečaj, treba primeniti i na slučaj otvaranja postupka redovne likvidacije?

Te odredbe treba primeniti i za slučaj otvaranja postupka redovne likvidacije, jer je u članu 208. st. 1. Zakona o sanaciji i prestanku OUR, propisano da se odredbe tog zakona koje se odnose na pravne posledice otvaranja stečaja, primenjuju i na postupak redovne likvidacije, ako drugim odredbama tog zakona nije drugačije određeno.

11. MENICA

11.1. Da li poverilac – imalac menice koja je protestovana treba da izvrši notifikaciju u smislu člana 44. Zakona o menici protestovana zbog neisplate?

Imalac menice po zakonu o obezbeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava treba da u slučaju protestiranja menice izvrši notifikaciju u smislu člana 44. Zakona o menici. Notificirati mora samo svome indosantu, a ne avalisti i trasantu koji je istovremeno i trasat i kao takav glavni menični dužnik. Pitanje naknade štete je faktičko pitanje koje zasivi od svakog pojedinačnog slučaja.

11.2. Može li indosatar koji je propustio da zatraži amortizaciju menice da zahteva plaćanje od trasanta s kojim nije u dužničko – poverilačkom odnosu?

Imalac menice koji je propustio da zatraži amortizaciju izgubljene menice ne može zahtevati od trasanta – izdavaoca menice- s kojim nije u neposrednom dužničko – poverilačkom odnosu bilo kakvu naknadu pa ni po pravilima o sticanju bez osnova.

12. DEVIZNO POSLOVANJE

12.1. Kad sud utvrdi da radi promene deviznih propisa u oblasti deviznog i kreditnog poslovanja sa inostranstvom i radi nefunkcionisanja deviznog tržišta, korisnik deviznog kredita po ugovoru o kreditu zaključenom sa poslovnim bankom, nije bio u stanju vratiti anuitete na dan dospeća u devizama niti je to bio u stanju na dan presuđivanja, da li će glasiti odluka suda na plaćanje u devizama kao što je bio ugovoreno, u dinarima ili u dinarskoj protuvrednosti dugovanih deviza?

U takvom slučaju presuda će glasiti na devize. Okolnost da dužnik nema deviza, nije od značaja u parničnom postupku. To je stvar izvršnog postupka.

12.2. Da li nakon stupanja na snagu Odluke SIV-a o reprogramiranju deviznih obaveza organizacija udruženog rada, garancija izdata prema uslovima ugovora obavezuje i garanta (davaoca garancije) prema novim rokovima vraćanja kredita?

Pošto je rok za otpatu kredita reprogramiran odlukom SIV-a, garancija deli studbinu reprogramiranog duga. Banka je jamac i platac iz člana 1004/IV ZOO.

12.3. Kad se između poslovne banke i OUR-a ugovori da se vraćanje dinarskog kredita deviznog porekla vrši u dinarima prema kursu strane valute na dan dospelja anuiteta, da li se ovakva ugovorna odredba smatra ništavom (član 103. u vezi sa članom 394. ZOO)?

Ovakva odredba nije ništava. Naime, ukoliko su dinarska novčana sredstva iz ugovora o kreditu deviznog porekla, odnosno ukoliko se davaoc kredita . poslovna banka – u odnosu na stranog kreditora javlja kao komisionar OUR-a korisnik stranog kredita pretvorenog u dinare, ovakvom kreditnom odnosu treba dati tretman deviznog kredita shodno kome kursne razlike padaju na teret korisnika kredita.

12.4. Da li je organizacija udruženog rada dužna da poslovoj banci koja je za nju ispunila novčanu obavezu u stranoj valuti, posle prestanka rada domaćeg deviznog tržišta (mart 1980) regresira iznos strane valute u slučaju kada je uskladu sa ugovorom o jamstvu ispunila svoju obavezu prema poslovnoj banci plaćanjem u domaćim sredstvima plaćanja?

U ovakvom slučaju OUR nije dužna da banci plati strana sredstva plaćanja. Ovo iz razloga što je OUR ispunio obavezu prema ugovoru (čl. 17/I i 262/I ZOO), pa okolnost što je devizno tržište prestalo da funkcioniše redovno ne utiče na ovaj odnos.

12.5. Da li se u slučajevima regresnih tužbi stranih osiguravajućih organizacija protiv domaćih zajednica osiguranja može dosuditi na osnovu obaveznog osiguranja motornih vozila plaćanje regresnog potraživanja u devizama?

U slučaju regresnih tužbi stranih osiguravajućih organizacija protiv domaćih zajednica osiguranja koje proizilaze iz obaveznog osiguranja motornih vozila može se dosuditi plaćanje regresnog potraživanja u devizama.

Regresno potraživanje dosudit će se u devizama na osnovu člana 133. stav 2., rečenica 2. Zakona o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima sa inostranstvom ("Službeni list SFRJ", br. 15/77...71/84) a ne na osnovu Odluke o naplati premija i plaćanju naknade štete i o drugim plaćanjima u devizama iz poslova osiguranja i reosiguranja ("Službeni list SFRJ", br. 32/77 ...28/83). Ova odluka bila je, naime, izdata na osnovu člana 133. st. 3., 5. i 6. Zakona o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima sa inostranstvom, što znači, da predstavlja zakonski osnov samo za plaćanje u devizama između zajednica osiguranja i reosiguranja i drugih domaćih lica, a ne zakonski osnov za plaćanje u devizama između zajednica osiguranja i stranih osiguravajućih organizacija. Zakonski osnov za ta plaćanja direktno je član 133. stav 2. Zakona o deviznom poslovanju... Pri tome tekst 2. rečenice člana 133. stav 2. Zakona o deviznom poslovanju>>... vrše u devizama ILI DINARIMA ...>> treba tumačiti tako, da zajednica osiguranja nema pravo izbora da li će platiti regresno potraživanje u devizama ili u dinarima nego da mora platiti regresno potraživanje u devizama kada strana osiguravajuća organizacija to traži, jer je i ona svoju obavezu izmirila u devizama. U dinarima će izmiriti regresno potraživanje samo kada će strana osiguravajuća organizacija to tražiti.

Napomena: idi prečišćeni tekst Zakona o deviznom poslovanju i kreditnom odnosima sa inostranstvom ("Službeni list SFRJ", br. 17/84) i član 138.

13. RAČUNSKI UPRAVNI SPOR

13.1. Da li je nastala obaveza plaćanja poreza na promet proizvoda ako je roba propala u transportu i koga ta obaveza tereti.

Primalac – veletrgovac – nije u obavezi da plati porez na promet proizvoda ako je roba propala u transportu pre nego je na njega prešao rizik. U obavezi je pošiljalac – proizvođač (Zakon o oprezivanju proizvoda i usluga, u prometu: “Službeni list SFRJ”, br. 33/72...71/84, član 5. stav 2. rečenica 2, i član 22. stav 1. u vezi sa članom 22. stav 2. tačka 5). Obaveza plaćanja poreza na promet proizvoda uopšte nije nastala ni jednome, ako je roba propala u transportu usled dejstva više sile (Zakon o oporezivanju...član 6. stav. 1. tačka 8).

Napomena: Vidi prečišćeni tekst (“Službeni list SFRJ, broj 43/83 član 5. stav 2. rečenica 2, član 33. stav 1. u vezi sa članom 23. stav 2. tačka 5. i član 6. stav 1. tačka 8).

14. OSTALO

14.1. U slučaju sukoba propisa međunarodne konvencije i propisa određenih zakona SFRJ, kojiće se propis primeniti ukoliko se jedan pravni odnos reguliše na različite načine?

U slučaju sukoba međunarodne konvencije i zakona SFRJ primenjuje se konvencija (Član 210. stav 2. Ustava SFRJ).

14.2. Da li mogu OOUR-i međusobno zaključivati ugovore o kreditu?

Mogu pod uslovima propisanim u članu 44. Zakona o osnovama kreditnog i bankarskog sistema (“Službeni list SFRJ”, br. 2/77, 59/81, 9/84 i 70/84).

Napomena; Vidi prečišćeni tekst (“Službeni list SFRJ”, broj 32/84) čl. 49.

ZALJUČCI USVOJENI NA SAVJETOVANJU PREDSTAVNIKA GRAĐANSKIH I GRAĐANSKO – PRIVREDNIH ODJELJENJA SAVEZNOG SUDA, VRHOVNOG VOJNOG SUDA I VRHOVNIH SUDOBA REPUBLIKA I AUTONOMNIH POKRAJINA

održanog 15. i 16. maja 1985. godine u Beogradu

Z A K L J U Č A K

Učesnik sportske igre kome drugi igrač pri igri nanese telesnu povredu nema pravo na naknadu štete nastale telesnom povredom, izuzev ako mu je povreda nanesena namerno ili grubim kršenjem pravila sportske igre.

Za štetu nastalu telesnom povredom odgovara učesnik sportske igre koji je namerno ili grubim kršenjem pravila sportske igre naneo telesnu povredu. Solidarno sa njim za štetu odgovara i njegov sportski klub (organizacija), ako u pripremi i u toku igre nije preduzeo odgovarajuće mere da se igra odvija u sportskom duhu i u skladu sa pravilima igre.

Brojna svakodnevna sportska takmičenja i nastupi sportista i sportskih ekipa bez sumnje predstavljaju društveno korisno delovanje radnog čoveka i građanina. Svi ti nastupi i takmičenja sigurno imaju ciljeve koje možemo odrediti kao pozitivne i korisne, kako za selokupno društvo tako i za pojedince. Teže, naime, za tim da se ljudi upoznaju, odmeravaju snage sami sa sobom ili sa drugima, poboljšavaju ili jačaju svoje zdravlje itd. Nažalost sport ima, osim nabrojanih i još mnogih drugih pozitivnih ciljeva i učinaka, takođe i negativne posledice – telesne povrede. S obzirom na brojnost takmičenja i učesnika tih takmičenja telesne povrede su, zaista, retke, njihova priroda je, po pravilu, lakše prirode, ali u nekim slučajevima te telesne povrede sportiski prouzrokuju i trano umanjeње njegove životne aktivnosti, ili čak sportista mora svoje bavljenje sportom da plati životom.

Način i granice u kojima sportisti odmeravaju svoje snage između sebe ili preispituju svoje telesne sposobnosti, određuju pravila pojedine sportske igre ili takmičenja. Bez sumnje su sportisti dužni da poštuju ta pravila. Po pravilu je već u tim pravilima određena i sankcija za sve one učesnike sportske igre ili takmičenja koje pravila igre (takmičenja) ne poštuju. Već za vreme samog takmičenja, a i kasnije u najrazličitijim disciplinskim postupcima se sportistima i sportskim klubovima zbog njihovog nepoštivanja pravila igre (takmičenja) izriču sankcije čiji cilj je da se na sportistu (ekipu) utiče tako da bi pravila igre na takmičenjima poštivali.

Bez sumnje pravila sportske igre (takmičenja) imaju odlučujući uticaj na određivanje granica dozvoljenog odnosno nedozvoljenog ponašanja sportista. Ta pravila moraju sportisti poštovati jer se inače mogu dovesti u situaciju, ako određena povreda pravila igre ima za posledicu i povredu drugog sportiste, da će morati nastalu štetu nadoknaditi. Okolnost da je telesna povreda nanosena učesniku sportske igre za vreme obavljanja određene sportske aktivnosti, ne isključuje ni odgovornost za štetu sportiste, koji je telesnu povredu naneo, ni njegovog sportskog kluba (organizacije).

Skoro svaki sportista nosi određeni stepen opasnosti od povređivanja. Stepenn ugroženosti života i zdravlja ljudi – učesnika u sportskoj igri (borbi – takmičenju) varira zavisno od vrste sporta i načina kako se sport odvija. Po pravilu je stepen ugroženosti čovekovog zdravlja i života vidljiv već iz pravila sportske igre. Nemoguće je da se određene sportske igre (naročito ekipni sport kao npr. nogomet, košarka itd) odvijaju tako da uopšte ne dolazi do kršenja pravila igre. Mogli bi čak reći da su određene povrede tako česte da su već skoro sastavni deo pojedine sportske igre. Te povrede se čine učesnicima sportske igre već sasvim uobičajene. Bez tih povreda bi sportska igra možda čak postala i nezanimljiva kako za učesnike igre tako i za one koji igru prate, a verovatno bi bez tih povreda došao u pitanje i dalji razvoj određene sportske grane. Da će za vreme igre dolaziti do određenih povreda igre, učesnicima igre je sasvim izvesno. I oni sami to često čine. Svojom sportskom aktivnošću i svojim postupanjem svi učesnici sportske igre često stvaraju opasne situacije za protivnika.

Uprkos ovom povećanom riziku povređivanja, ne može se zaobići činjenica da je sport i bavljenje njime ipak društveno korisna delatnost. Ako se uzme u obzir ova društvena korisnost sporta i priroda pojedine sportske igre kao i prihičko stanje sportiste za vreme bavljenja sportom, sportista nije odgovoran za štetu koja nastane zbog telesne povrede, nanosene drugom učesniku sportske igre ponašanjem koje, doduše, predstavlja povredu pravila sportske igre ali je učinjena iz nepažnje. Manja odstupanja od pravila igre koja su učinjena zbog nepažljivog ponašanja sportiste su kod određenih sportskih igara, (zavisno od prirode igre) redovita pojava koja je karakteristična za sve učesnike sportske igre. Zato takva postupanja učesnika sportske igre ne možemo označiti kao društveno opasna i protivpravna. Učesnik sportske igre ne možemo označiti kao društveno opasna i protivpravna. Učesnik sportske igre je zato, ako su ispunjeni i svi ostali uslovi, odgovoran samo za štetu, koju telesnom povredom prouzrokuje drugome učesniku sportske igre namerno ili grubom povredom pravila sportske igre.

Zajedno sa sportistom je u takvom slučaju solidarno odgovoran i sportski klub (organizacija) ako ne preduzme odgovarajuće mere da se sportska igra odvija u sportskom duhu i u skladu sa pravilima sportske igre (odgovornost od krivice). U okviru svojih mogućnosti sportska organizacija (klub) je dužna da utiče na svoje članove koji u sportskoj igri neposredno učestvuju da poštuju pravila igre i da svoju sportsku aktivnost (pokrete, brzinu, silu i način udarca itd. u zavisnosti od pravila sportske grane odnosno igre) obavljaju u skladu i u granicama pravila određene sportske igre. Zato može biti na području odštetnog prava nedozvoljeno i ponašanje sportske organizacije koja je znala ili koja je uz odgovarajuću pažnju trebalo da zna da njen član, kao aktivni učesnik u sportskoj igri, često povređuje pravila sportske igre i time stvara rizike povreda koji prelaze one rizike koji izviru iz dozvoljene sportske igre koja se odvija u okviru pravila određena sportske aktivnosti, ali nije preduzela ništa da bi takvog igrača prevaspitala u

igrača koji bi poštovao odnosno granice pravila sportske igre, odnosno nije mu onemogućila dalje učestvovanje u sportskoj igri u slučaju, da je pokušaj pravaspitanja ostao neuspešan

Savetovanje je zbog toga većinom glasova usvojilo gore navedeni stav.

Mišljenje manjine na savetovanju o odgovornosti učesnika sportske igre za šetu koju prouzrokuje drugom učesniku sportske igre bilo je da nema razloga za stepenovanje sportistine krivice. Sportista je odgovoran za šetu za sve oblike krivice. Stepenovanje odgovornosti nema nikakvog osnova u zakonu o obligacionim odnosima. Pravila sportske igre predstavljaju granicu između dozvoljenog i nedozvoljenog postupanja. Opasnosti i posledice koje su izvan granica pravila sportske igre nedozvoljene su i na području odštetnog prava predstavljaju postupanje koje ima za posledicu odgovornost za šetu onog lica koje je šetu prouzrokovalo. Sportista koji namerno zbog grube ili obične nepažnje krši pravila igre, postupuje protivpravno, odnosno, takvo njegovo ponašanje je nedopustivo. Takvo ponašanje ima zato u oblasti odštetnog prava za posledicu da je takav sportista za nastalu šetu (naravno, ukoliko su ispunjeni i ostali potrebni uslovi) odštetno odgovoran.

I u pogledu odštetne odgovornosti sportskog kluba (organizacije) formiralo se mišljenje manjine, po kome treba, što se tiče ovog pitanja praviti razliku između amaterskih i profesionalnih sportskih klubova (organizacija).

Probleme odštetne odgovornosti sportskog kluba (organizacije) za šetu koju njihovi članovi prouzrokuju tokom sportskog takmičenja drugim učesnicima sportske igre, pravila pojedinih sportskih igara ne rašavaju. Treba, dakle, primeniti opšte pravila. Prilikom primene ovih pravila po mišljenju manjine, treba uzimati u obzir i činjenicu da se određeni manji deo sportskih klubova i organizacija sportom bavi profesionalno. Sportsko društvo čiji se članovi bave sportom amaterski zaista se ne može izjednačavati sa "poslodavcem" već se može tretirati samo kao pravno lice čijije zadatke da obezbedi svojim članovima uslove za treniranje, takmičenje itd. Preko svojih organa (treneri, stručne komisije, savetnici, itd.) može davati svojim članovima – sportistima uputstva; kako treba da se ponašaju tokom sportske aktivnosti, kako da se takmiče, ali ni ta pravila za sportistu amatera nisu obavezna. Samo takmičenje je tako skoro u isključivoj nadležnosti samih takmičara. Ovakav položaj sportiste . amatera prema svom sportskom klubu sasvim sigurno, ne možemo izjednačavati sa položajem radnika u udruženom radu gdje bar što se tiče ispunjavanja radnih obaveza, poštovanja uputstva itd. postoji subordinacija. Sportista amater takođe ne stiče dohodak. Nagrade koje dobija bilo za izuzetne sportske rezultate bilo kao naknadu za veće izdatke koje ima zbog bavljenja sportom (dodatna ishrana, izgubljene kalorije tokom treninga ili zbog takmičenja itd), ne predstavljaju plaćanje za obavljeni posao. Amaterski sportski klub takođe ne može zahtevati od sportiste da posigne određeni sportski uspeh – rezultat. Radnici u udruženom radu, međutim, mogu od lica koje se sa njima udružilo svoj rad zahtevati da posao bude u celosti i kvalitetno obavljen. Od obima obavljenog posla i kvaliteta zavisi i njegov dohodak. Iz svih navedenih razloga prihvatljivo je stanovište većine da odštetna odgovornost sportskog društva (kluba) za šetu koju sportista amater kao član sportskog društva prouzrokuje drugom sportisti tokom sportske igre može biti po krivici i da takav sportski klub odgovara za nastalu šetu zajedno sa sportistom koji je šetu prouzrokovao, solidarno. A kada se radi o profesionalnom sportu ovakvo stanovište nije prihvatljivo. Naime, profesionalnim sportistima sportski klubovi često za njihovu sportsku aktivnost plaćaju izuzetno visoka novčana sredstva da za njih nastupaju, a pored toga su profesionalni sportisti nagrađeni i s obzirom na postignuti rezultat. Angažovanjem profesionalnog sportiste sportski klub povećava izgleda za uspeh koji nije samo takmičarski već ima za posledicu i veći dohodak kluba. Status takvog sportiste se inače istina uređuje ugovorom no u kome se može videti niz instituta koji imaju svoj *saedes metariae* u radnom pravu (dužnost treniranja i ispunjavanje drugih obaveza, nagrađivanje, rešavanje stambenih pitanja, invalidsko i penzijsko osiguranje, dužnost poštovanja uputstava trenera, tok radnog staža za vreme igranja, obaveze u vezi sa takmičenjem itd). Sportski klubovi po pravilu

imaju od ovih profesionalnih sportskih ekipa i prihod iako je s druge strane takođe istina da se deo sredstava za rad ovakvih klubova pribavlja i najrazličitijim dotacijama ali se ove u najviše slučajeva opravdavaju delovanjem mlađih kategorija igrača koji deluju u okviru profesionalnog kluba ali na amaterskoj osnovi. Kod profesionalnog sporta takođe se ne može braniti teza da se profesionalni sportista svakodnevno bavi sportom samo zbog vlastitog zadovoljstva, da podnosi breme treninga i takmičenja samo zbog vlastitog boljeg osjećanja zdravlja ili zbog zabave. Tako nema sumnje da profesionalno bavljenje sportom predstavlja pored telesne aktivnosti sportiste, a koja je u poređenju sa amaterskim sportistom ipak gurnuta u pozadinu, i način za pribavljanje dohotka i to kako za sportski klub tako i za pojedine učesnike sportske igre. Zato u slučajevima profesionalnog bavljenja sportom gde nije jedini cilj telesna aktivnost učesnika sportske igre nego, pre svega, pribavljanje dohotka primena odredaba čl. 170. i 171. Zakona o obligacionim odnosima u pogledu odštetne odgovornosti sportskog kluba za štetu koju prouzrokuje član takvog kluba drugom učesniku sportske igre, nije isključena.

ZAKLJUČAK

Posredni držalac uživa sudsku zaštitu državine i u odnosu na neposrednog držaoca i u odnosu na treće lice prema poslednjem stanju državine zasnovane pravnim poslom sa neposrednim držaocem, pri čemu nije od uticaja punovažnost pravnog posla o zasnivanju državnine kao ni okolnost da je treće lice smetalo posrednu državinu uz saglasnost neposrednog držaoca.

Prema članu 70. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima (“Službeni list SFRJ”, br. 6/80, r 20/80 – u daljem tekstu ZOSPO), posrednu državinu stvari ima lice koje faktičkuvlast na stvari vrši preko drugog lica, koje je po osnovu plodouživanja, ugovora o korišćenju stana, zakupa, čuvanja, posluge ili drugog pravnog posla dalo stvar u neposrednu državinu. Ovaj pravni posao određuje obim prava posrednog držaoca. Osnov posredne državnine na taj način nije više faktička vlast na stvari već pravni posao. Zaštita ove državnine određena je u članu 75. ZOSPO. Prema ovoj odredbi svaki držalac stvari i prava ima pravo na zaštitu od uznemiravanja ili oduzimanja državnine. Posredna državina je na taj način postala samostalnioblik državnine.

Time što je zakon izjednačava u pogledu zaštite sa neposrednom državinom, znači, da se i posredna državina štiti od svakog koji izvrši radnju uznemiravanja ili oduzimanja. Posredni držalac na taj način uživa zaštitu i od neposrednog držaoca kao i od trećeg lica. Ako je posredna državina samostalan oblik državnine, onda nije od značaja da li je došlo do uznemiravanja državnine uz saglasnost neposrednog držaoca ili ne.

Nedoumicu u pogledu takvog tumačenja pomenutih odredaba ZOSPO izaziva član 78. istog zakona. Ovaj, naime određuje da sud pruža zaštitu prema poslednjem stanju državnine i nastalom smetanju, pri čemu nije od uticaja pravna državina, pravni osnov državnine i savesnost držaoca. Prema doslovnom tekstu ove odredbe, u državinskom sporu ne bi bila dozvoljena ocena pravnog posla na osnovu kojeg je posredna državina nastala. To bi značilo da posredna državina ne bi uživala samostalnu zaštitu jer se sadržaj i obim te državnine bez ocene pravnog posla ne može utvrditi. Kad bi se držali tog tumačenja, posredni držalac bi imao pravnu zaštitu samo u slučaju kada bi bila uznemiravana i neposredna državina. Samo u tom slučaju bi, naime, došli u obzir prigovori stvarno pravne prirode. Posredna državina bi bila na taj način još uvek samo faktička vlas na stvari koja se vrši preko drugog lica. Ali to tumačenje, uzimajući u obzir sadašnju zakonsku regulativu, nije prihvatljivo.

Neposredni držalac često vrši državinu drukčije nego što je bilo ugovoreno. Umesto da stvar upotrebljava u dogovorenu svrhu (npr. kuću za stanovanje), upotrebljava je u drugu svrhu (npr. skladište) ili stvar upotrebljava na taj način da je kvari, uništava. Posredni držalac će u takvom slučaju imati pravni interes za državinsku tužbu. Njome će dokazivati da neposredni držalac vrši državinu u suprotnosti sa sadržinom pravnog posla. Isto tako će posredni držalac imati pravni

interes za tužbu protiv trećeg lica u slučaju ako neposredni držalac protiv volje posrednog držaoca preda stvar trećem licu. U tom slučaju posezanje u državinu u odnosu na neporednog držaoca neće biti samovoljno pa time i protivpravno, ali će imati takvu pravnu prirodu u odnosu na posrednog držaoca. I u ovom sporu će posredni držalac dokazivati da se državina vrši u suprotnosti sa pravnim poslom na osnovu kojeg je nastala. Ukoliko sud ovakav prigovor ne bi dozolio, time bi uskratio pravnu zaštitu posrednoj državini. Zato treba u tom smislu tumačiti i član 78. ZOSPO. Pozivanje na pravni posao ne znači ostvarivanje prava već dokazivanje postojanja državine i njene sadržine. Zbog toga ove prigovore treba razgraničiti od prigovora kojima se dokazuje pravo. Treba ih izjednačiti sa prigovorima neposrednog držaoca kada dokazuje svoju neposrednu državinu s tim što se poslednje stanje državine kod neposredne državine dokazuje radnjama, a poslednje stanje državine posrednog držaoca pravnim poslom koji definiše obim i sadržaj njegove državine. Ako su se taj obim i sadržaj izmenili, posredna državina je uznemiravana. Posredni držalac će pozivanjem na pravni posao dokazivati samo svoju posrednu državinu i njeno uznemiravanje. A sve druge prigovore, kao što su npr. dokaz o postojanju prava svojine na stvari koja je u posrednoj državini, o pravu neposrednog držaoca da preda stvar trećem, o punovažnosti posla na osnovu kojeg je posredna državina nastala itd. sud neće smeti da uzme u obzir. U prilog takvom objašnjenju govori i član 80. ZOSPO prema kojem se zaštita državine između sudržalaca ostvaruje prema dotadašnjem načinu vršenja faktičke vlasti na stvari koju imaju u državini.

Zbog toga je većinom glasova na savetovanju građanskih i građansko – privrednih odeljenja Saveznog suda, Vrhovnog vojnog suda i vrhovnih sudova republika i autonomnih pokrajina 15. i 16. maja 1985., godine prihvaćen navedeni zaključak.

Z A K L J U Č A K

Ako se iz odluke može zaključiti da je sud odlučio u ukupnim troškovima postupka, podnesak stranke kojim odluku pobija zbog toga što njen zahtev za naknadu parničnih troškova nije u celosti usvojen smatra se žalbom, iako odluka o troškovima ne sadrži odbijajući deo.

Obrazloženje:

Kada odluka o troškovima postupka sadrži samo deo kojim je usvojen zahtev za deo troškova, a ne sadrži i deo kojim je odbijen za deo troškova, u praksi su se pojavila dva mišljenja o pravnoj prinudi podneska stranke kojim pobija odluku o troškovima zbog toga što njen zahtev za naknadu troškova nije usvojen.

Prema jednom mišljenju, podnesak stranke kojim pobija odluku o troškovima postupka zbog toga što njen zahtev za naknadu troškova nije u celini usvojen a odluka ne sadrži odbijajući deo, smatra se predlogom da se donese dopunsko rešenje. Ovo mišljenje osnov nalazi u odredbi člana 338. stav. 1. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu ZPP) prema kojoj pismeno izrađena presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje i odredbi stava 3. istog člana kojom je normirano da izreka presude sadrži odluku suda o usvajanju ili odbijanju pojedinih zahteva koji se tiču glavne stvari ili sporednih traženja i odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja. Pošto pismeni sastav rešenja treba da sadrži uvod i izreku, a obrazloženje samo ako mora biti obrazloženo (član 345. stav 2. ZPP) i prema upućujućoj odredbi člana 347., po kojoj odredbe člana 328, 334, stav 2. člana 335. stav 2, člana 336. stav 2. i člana 337. do 342. shodno će se primenjivati i na rešenja, proizilazi da treba analogno primeniti odredbe ZPP-a o dopunskoj presudi i na dopunsko rešenje. Ako izreka ne sadrži i odluku o odbijanju dela zahteva, radi se o nepostojećoj odluci bez obzira na obrazloženje.

Prema drugom mišljenju za koji se opredelila Zajednička sednica, podnesak se smatra žalbom iz sledećih razloga:

Članom 154. ZPP je propisano:

“Stranka koja u celini izgubi parnicu dužna je da protivnoj stranci i njenom umešaču naknadi troškove.

Ako stranka delimično uspe u parnici, sud može s obzirom na postignuti uspeh odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj i umešaču srazmeran deo troškova.

Sud može odlučiti da jedna stranka naknadi sve troškove koje su protivna stranka i njen umešač imali ako protivna stranka nije uspela u srazmerno neznatnom delu svog zahteva, a zbog tog dela nisu nastali posebni troškovi.

Prema rezultatu dokazivanja sud će odlučiti da će troškove iz člana 153. stav 4. ovog Zakona snositi jedna ili obe stranke ili će ti troškovi pasti na teret sredsotava suda”.

Prema citiranoj zakonskoj odredbi rešenja o troškovima parničnog postupka, u pravilu, sadrži samo obavezu jedne stranke da protivnoj i umešaču naknadi određeni iznos troškova ili da svaka stranka snosi svoje troškove.

Pretpostavka je da je sud imao u vidu pri odlučivanju u celini zahtev o naknadi troškova stranke i da odluka o troškovima je ona o kojoj se sud izjasnio te nema potrebe da se posebno obrazlaže odbijajući deo, pa se podnesak stranke kojim pobija njen zahtev za naknadu troškova nije u celini usvojen smatra žalbom po kojoj viši sud može pobijanu odluku preinačiti uzimajući u obzir troškove celog postupka obuhvaćene zahtevima stranke.

Ne radi se o nepostojećoj odluci za deo koji nije sadržan u izreci, već se smatra da je za taj deo zahtev odbijen, jer odredba člana 154. ZPP predstavlja posebnu odredbu u odnosu na odredbe koje su pomenute pri izlaganju o prvom mišljenju.

Ako stranka delimično uspe u parnici i kada sud odluči da jedna stranka naknadi troškove drugoj i umešaču srazmeran deo troškova, izreka odluke o troškovima mora da sadrži pozitivnu razliku, imajući u vidu zahtev za naknadu troškova i jedne i druge stranke, koja dilema mora biti otklonjena u obrazloženju.

Podnesak stranke će se smatrati predlogom da se donese dopunsko rešenje o troškovima samo kad je sud propustio da odluči o zahtevu stranke za naknadu parničnih troškova u celini ili ako se iz obrazloženja odluke o troškovima vidi da sud nije imao u vidu sve troškove sadržane u zahtevu stranke i zbog toga je propustio da odluči i tom delu troškova.

Z A K L J U Č A K

Spor o regresnom zahtevu stranog osiguravača protiv domaće osiguravajuće organizacije radi naknade iznosa isplaćenog na ime naknade štete prouzrokovane upotrebom motornog vozila u saobraćaju ima karakter privrednog spora iz člana 490. Zakona o parničnom postupku i rešava se po pravilima o postupku u privrednim sporovima.

Iz obrazloženja:

Zakon o parničnom postupku iz 1976. godine, pošto su sa federacije prenesena na republike i pokrajine ovlašćenja o određivanju organizacije i nadležnosti sudova regulisao je posebna pravila

za postupanje u privrednim sporovima, koja će primenjivati sudovi nadležni za privredne sporove.

Važeći ZPP nije definisao privredni spor, spor iz privrednog odnosa, kao što je to na određeni način učinio ZPP iz 1956. godine u članu 456.

Važeći ZPP reguliše kategorije privrednih sporova na sledeći način:

1. Privredni sporovi su svi sporovi između društveno pravnih lica bez obzira na predmet spora (personalni kriterijum, član 489. tačka 1. ZPP).
2. Svi plovidbeni sporovi, osim sporova o prevozu putnika (kauzalni kriterijum član 489. tačka 2. ZPP),
3. Sporovi koji proizilaze iz međusobnih privrednih odnosa koji se vode između domaćih i društvenih pravnih lica s jedne i inostranih fizičkih i pravnih lica sa druge strane (kauzalno – personalni kriterijum, član 490. ZPP),
4. Privredni sporovi između inostranih fizičkih ili pravnih lica (kauzalno – personalni princip, član 490. ZPP), i
5. sporovi između domaćih i društveno pravnih lica, ili privredni sporovi domaćih društveno pravnih lica i stranih lica, ili privredni sporovi između inostranih subjekata – kada u njima kao materijalni suparničari učestvuju druga politička ili pravna lica (kauzalno – personalni kriterijum, član 491. ZPP).

Prema personalnom kriterijumu iz člana 489. tačka 1. ZPP privredni spor je i ona između onih društveno pravnih lica koji i nisu privredni subjekti (društveno – političke zajednice, SIZ-ovi), kao i ona koji po svom društvenom odnosu i nije spor iz privrednog, nego iz građanskog odnosa (na primer otkaz zakupa poslovnih prostorija, naknada štete iz delikta). Postoje, dakle, nedoslednosti, između privredne stvari po Zakonu o obligacionim odnosima (na primer član 25. st. 2. i 3.) i privredno pravnog spora po ZPP, tako da se neke građanske stvari sude po posebnim odredbama ZPP o privrednim sporovima, a neke privredne stvari – po opštim odredbama ZPP.

Nadležnost sudova za suđenje u privrednim sporovima zakonima republika i pokrajina je različito regulisana. osim u zakonu o redovnim sudovima SR Bosne i Hercegovine i SR Crne Gore, nije određeno regulisano ni koji je sud (privredni ili sud opšte nadležnosti) nadležan u predmetnim sporovima, pa je time još veća dilema koju vrstu postupka treba primeniti.

U svakom slučaju treba utvrditi prirodu ovih regresnih sporova po kauzalnom kriterijumu, tj. da li je reč o sporovima iz privrednih odnosa ili o sporovima iz građanskih odnosa, da bi se zavisno od toga moglo zaključiti koja pravila postupka u tim sporovima treba primejivati. Nema sumnje da su privredni sporovi na primer, kupovina i prodaja robe, komisioni poslovi, zastupništvo, prevoz železnicom osiguranje i td I sporovi o naknadi štete zbog povrede obaveze iz privredno pravnih ugovora su privredni sporovi, jer su neposredno vezani za te ugovore, a te štete predstavljaju neposredne posledice povrede tih ugovora i sa svoje strane negativno utiču na opstanak i izvršenje tih privrednih poslova. Međutim, spor o naknadi štete koja potiče od delikta nije privredni, nego građanski spor.

Prema mišljenju manjine, o regresnom zahtevu inostranog osiguravača treba suditi primenom člana 939. stav 1. ZOO, prema kome isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguravača, po samom zakonu do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu, (zakonska subrogacija). Ovaj propis predstavlja štetu iz delikta,

a ne iz povrede ugovora o osiguranju, što znači da se po kauzalnom kriterijumu pretpostavlja građansko pravni spor. Zakonskom subrogacijom (neki misle da se ovde ne radi o zakonskoj subrogaciji) regresni zahtev ne gubi karakter zahteva za naknadu deliktne štete i karakter građanskog spora za naknadu deliktne štete po kauzalnom kriterijumu (član 380. stav 6. ZOO).

Međutim, član 399. stav 1. ZOO ne primenjuje se na regresne sporove inostrane osiguravajuće organizacije prema našoj zajednici osiguranja. Ni drugim propisima ZOO, niti Zakona o osnovama osiguranja imovine i lica, nije regulisano koje materijalne propise treba primeniti u ovim sporovima.

Stoga treba zaključiti, da ovaj regresni zahtev ne proizilazi direktno iz prouzrokovanja štete i da je prouzrokovanje štete i naknade iste od strane inostranog osiguravača sao pravno relevantna činjenica na kojoj se zasniva njegov regresni zahtev. Regresni zahtev inostranog osiguravača protiv naše osiguravajuće organizacije proizilazi direktno iz karaktera njegovog poslovanja, a osiguranje ima karakter privredne delatnosti. Iz tih razloga, ovi regresni zahtevi, po kauzalnom principu imaju karakter privrednog spora, i stoga se u tim sporovima primenjuju posebna pravila parničnog postupka o privrednim sporovima.

U prilog ovog stanovišta upućuje i Londonski Inter . biro sporazum iz 1951. gdoine, čiji je potpisnik i naša zemlja preko osiguravajućih organizacija Jugoslavije. On sadrži skup pravila o naknadi štete iz saobraćajnih nezgoda sa elementima inostranosti (sistem zelene karte osiguranja). Prema tim pravilima takozvani Obrađivački biro, kada štetu u njegovoj zemlji prouzrokuje osigurano motorno vozilo inostrane registracije isplaćuje naknadu te štete u korist oštećenog trećeg lica po osnovu obaveznog osiguranja od odgovornosti regresira od osiguravajuće organizacije koja je izdala zelenu kartu osiguranja i to ne samo isplaćeni iznos odštete, nego i svoje troškove, pristojbu od 15 posto od isplaćene štete i kamatu od 12 posto za slučaj docnje.

Z A K L J U Č A K

1. Ako prvostepeni sud nije u skladu sa zakonom preuzeo mere radi otklanjanja nedostatka u zastupanju stranke preko punomoćnika (nepostojanje pismenog punomoćja odnosno usmenog punomoćja izdatog na zapisnik suda, neuredno punomoćje), te mere preduzeće se u postupku po pravnom leku pre donošenja odluke. Ako nedostaci u zastupanju budu otklonjeni izdavanjem urednog punomoćja ili naknadnim odobrenjem procesnih radnji preduzetih od lica koje nije imalo uredno punomoćje, neće se smatrati da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 10. Zakona o parničnom postupku.
2. Povreda odredbe člana 91. Zakona o parničnom postupku spada u relativne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

Obrazloženje:

1. Nepostojanje punomoćja ili neuredno punomoćje su po svojoj prirodi otklonjivi procesni nedostaci u zastupanju stranke preko punomoćnika. To proizilazi iz odredbi člana 98. stav 4. i člana 354. stv 2. tačka 10. Zakona o parničnom postupku, jer je tim odredbama tako zastupanoj stranci dato pravo da može naknadno odobriti parnične radnje lica koje nije bilo uredno obaviješteno za zastupanje. Takvo rešenje sadržano je i u našem materijalnom pravcu (član 88. Zakona o obligacionim odnosima).

Polazeći od prirode ovih nedostataka moguće ih je na svrsishodan način otkloniti u svakom stadijumu postupka i sve do njegovog pravosnažnog završetka. Na to učučuje odredba člana 98. stav 4. Zakona o parničnom postupku prema kojima je sud, a to znači i sud koji odlučuje o izjavljenom pravnom leku, dužan da u toku celog postupka pazi da li je lice koje se pojavljuje kao

punomoćnik ovlašćeno za zastupanje. Sledom toga je drugostepeni odnosno revizijski sud dužan da, pre donošenja odluke po izjavljenom pravnom leku, osim kada odlučuje po zahtevu za zaštitu zakonitosti (član 408. stav 2. ZPP-u), preko provostepenog suda pokuša otkloniti uočenu neurednost u zastupanju stranke.

Određujući prirodu nedostatka u zastupanju stranke Zakon o parničnom postupku je u članu 354. tav 2. tačka 10. istovremeno isključio mogućnost ukidanja osporene odluke pozivom na iste odredbe u slučaju kada pomenuti nedostaci budu otklonjeni.

2. Zastupanje organizacije udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija ili zajednica u parnicama iz člana 91. Zakona o parničnom postupku po punomoćniku koji nema položen pravosudni ispit spada u relativne povrede odredaba parničnog postupka. Cilj odredbe člana 91. ZPP je da obezbedi što stručnije zastupanje korisnika društvenih sredstava pa time i bolju zaštitu društvenih sredstava. U protivnom stvorila bi se obaveza da sud ukida i presudu donesenu u korist nepravilno zastupane stranke u smislu člana 91. ZPP. To je suprotno i smislu ovog zakonskog propisa, a isto tako i načela ekonomičnosti postupka.

Nije od značaja da li se ovaj nedostatak može otkloniti, nego da li je zastupanje suprotno čl. 91. ZPP bilo ili je moglo biti u konkretnom slučaju od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke u smislu člana 354. st. 1. ZPP. Time će se potpuno ostvariti zakonitost u zastupanju preko punomoćnika korisnika društvenih sredstava.

Z A K L J U Č A K

Kad se radni sporovi raspravljaju pred stačajnm sudom primenjivaće se pravila zakona o parničnom postupku u parnicama iz radnih odnosa predviđena odredbama člana 433-437 ZPP.

Obrazloženje:

Zakonima republika i pokrajina o redovnim sudovima regulisano je pitanje nadležnosti u radnim sporovima tako da po pravilu stečajni sud privlači pod svoju nadležnost i radne sporove koji se javljaju u toku i povodom stečajnog postupka. Međutim, ostavljeno je otvorenim pitanje procedure u ovim sporovima.

Ova atrakcija nadležnosti predstavlja odstupanje od redovnog pravila a to je da su za radne sporove nadležni sudovi udruženog rada, redovni sudovi više nisu stvarno nadležni za suđenje u sporovima o sticanju i prestanku svojstva radnika u udruženom radu, te o sporovima o drugim pravilima i obavezama iz međusobnih odnosa radnika u udruženom radu u organizaciji udruženog rada i u drugim društveno – pravnim licima. Iz radnih odnosa redovnim sudovima je ostalo da sude u sporovima radnika zaposlenih kod radnih ljudi koji samostalno obavljaju delatnost ličnim radom sredstvima u svojini građana i kod građansko – pravnih lica (poslodavac).

Sudovi udruženog rada kada raspravljaju radne sporove primenjuju pravila postupka propisana saveznim Zakonom o sudovima udruženog rada. Redovni sudovi kada raspravljaju radne sporove o okviru svoje nadležnosti primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku. S obzirom da zakon nije rešio koja će se pravila postupka primeniti, postavlja se pitanje koju vrstu postupka treba primeniti u radnim sporovima koji se raspravljaju pred stečajnim sudom: 1) opšte odredbe parničnog postupka, 2) posebna pravila ZPP-a u parnicama iz radnih odnosa ili 3) posebna pravila ZPP-a u privrednim sporovima? Treba odgovoriti na pitanje da li je procedura u radnim sporovima koji se raspravljaju pred stečajnim sudom vezana za vrstu spora ili za subjekt suđenja?

Kada se ovi sporovi raspravljaju pred sudom udruženog rada nedvojbeno je da se mogu primeniti samo pravila postupka propisana za primenu pred ovim sudovima. Međutim, redovni sudovi niti

su obavezni, niti ovlašćeni da primene ovu proceduru. Ostaje samo da se primene odredbe ZPP, ali koje odredbe ZPP?

Osnovni opredeljujući faktor koja će se pravila postupka primeniti jeste karakter odnosno vrsta spora. Pošto se nesumnjivo radi o radnim sporovima, treba primeniti posebna pravila ZPP-a u parnicama iz radnih odnosa. Specifičnosti ovog postupka u odnosu na opšta pravila parničnog postupka se ogledaju u tome što se njima teži postići ubrzanje postupka, sprečavanje nasilja i otklanjanja nenaknadive štete, a sve u interesu zaštite radnika. Sud u ovim sporovima mora hitno da postupa, što se pre svega odnosi na određivanje sudskih rokova i zakazivanja ročišta u kraćim vremenskim razmacima od predviđenih opštim odredbama ZPP-a. U toku postupka sud može i po službenoj dužnosti određivati privremene mere koje se primenjuju u izvršnom postupku radi sprečavanja nasilja ili radi otklanjanja nenaknadive štete, a protiv ovih rešenja nije dopuštena posebna žalba. Rok za izvršenje dosuđene činidbe (parcioni rok) iznosi 8 dana, a rok za izjavljivanje žalbe takođe 8 dana, dok po opštim odredbama iznosi 15 dana. Ovaj postupak je najoptimalniji za ostavriavanje prava radnika i nema smetnji da ih primenjuje stečani sud kada raspravlja radne sporove koje je dobio putem atrakcije nadležnosti.

Posebna pravila ZPP-a u privrednim sporovima ne bi odgovarala karakteru radnog spora, te se stoga ovi sporovi ne bi mogli raspravljati po ovoj proceduri, bez obzira na subjekt suđenja. Ne mogu se prihvatiti specifičnosti odredbe o podnescima, o rokovima, o zakazivanju glavne rasprave telefonom ili telegramom, o posledicama nedolaska na ročište, o donošenju presude bez održavanja glavne rasprave, o sulovima za izjavljivanje revizije, koje se primenjuju u ovom postupku u odnosu na radne sporove.

ZAKLJUČAK

Pri ponovnom suđenju koje se sprovodi po ukidanju prvostepene presude po redovnom ili vanrednom pravnom leku, prvostepeni sud nije ovlašćen u sisl člana 40. stav 3. Zakona o parničnom postupku, da proverava i menja vrednost predmeta spora označenu u tužbi.

Po izuzetku, kada je prvostepena presuda ukinuta zbog toga što je pripremno ročište, odnosno prvo ročište za glavnu raspravu kada pripremno ročište nije održano, zahvaćeno bitnom povredom odredaba parničnog postupka, postupak se vraća u stanje pre pripremnog, odnosno pre prvog ročišta i sud je dužan da primeni odredbu iz člana 40. stav 3. Zakona o parničnom postupku, što može da utiče i na prava za izjavljivanje revizije.

Obrazloženje:

Kada se tužbeni zahtev ne odnosi na novčani iznos (član 40. stav 2. ZPP) merodavna vrednost predmeta spora je ona koju je sud brzo i na pogodan način utvrdio, najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano, tada na glavnoj raspravi pre početka raspravljanja o glavnoj stvari (član 40. stav 3. ZPP), tj. do momenta dok tužilac nije počeo sa izlaganjem tužbe (član 297. stav 1. ZPP).

U slučaju kada sud u smislu napred navedenog, ne proveri vrednost predmeta spora označenu u odluci, a tuženi na pripremnom – ročištu ili ukoliko pripremnog ročište nije održano, tada na prvom ročištu o glavnoj raspravi, dok ne završi svoj odgovor na tužbu (član 297. stav 3. ZPP), ne prigovori na vrednost predmeta spora označenu u tužbi, u pogledu utvrđivanja vrednosti predmeta spora nastala je prekluzija.

Znači, prvostepeni sud u ovakvim slučajevima nije ovlašćen da dopunski proverava i menja vrednost spora označenu u tužbi.

U vezi sa ovim postavlja se pitanje: da li je pri ponovnom suđenju koje se sprovodi po ukidanju prvostepene presude po redovnom ili vanrednom pravnom leku, prvostepeni sud ovlašćen da u smislu člana 40. stav 3. ZPP proverava i menja vrednost predmeta spora naznačenu u tužbi.

Na savetovanju jednoglasno je prihvaćen zaključak da prvostepeni sud nije ovlašćen da proverava i menja vrednost spora iz sledećih razloga:

Po ukidanju prvostepene presude po redovnom ili vanrednom pravnom leku postupak se vraća u fazu prvostepenog postupka pre donošenja prvostepene presude, u kome ponovljenom postupku stranke mogu da iznose nove činjenice i da predlažu nove dokaze. Tako je po žalbi (član 352. stav 1. ZPP), po reviziji (član 399. u vezi sa članom 337. ZPP), po zahtevu o zaštiti zakonitosti (član 408 stav 2. u vezi sa članom 399), po zahtevu o zaštiti zakonitosti saveznog jvanog tužioca (član 414. stav 2. ZPP), po zahtevu o vanrednom preispitivanju pravosnažne odluke pred Saveznim sudom (član 420. u vezi sa članom 499. ZPP) i u postupku za ponavljanje postupka (član 427. stv 3. ZPP) kada se prvostepena odluka ukida, omogućeno strankama da na novoj glavnoj raspravi iznose nove činjenice i predlažu nove dokaze. Međutim, iz utvrđivanja da stranke po ukidanju prvostepene presude po redovnom ili vanrednom pravnom leku, imaju pravo da iznose nove činjenice i predlažu nove dokaze, ne proizilazi da sud može dopunski u ponovljenom postupku da proverava i menja vrednost spora naznačenu u tužbi, u smislu člana 40. stav 3. ZPP.

Izmenjena vrednost predmeta spora od strane tužioca po ukidanju prvostepene presude, ukoliko nije izvršena i izmena tužbenog zahteva, ne može da bude od uticaja na stvarnu nadležnost, sastav suda i na pravo za izjavljivanje revizije.

Izuzetno, kada je prvostepena presuda ukinuta rdi toga što je pripremno ročište, odnosno prvo ročište za glavnu raspravu kada pripremno ročište nije održano, zahvaćeno bitnom povredom odredaba parničnog postupka, postupak se vraća u stanje pre pripremnog, odnosno pre prvog ročišta i sud je dužan da primeni odredbu iz člana 40. stav 3. zakona o parničnom postupku, što može da utiče i na prava za izjavljivanje revizije (član 369. ZPP).

REGISTAR PROPISA ZA GRAĐANSKO PRAVO

Zakon o udruženom radu ("Službeni list SFRJ", broj 53/76)

Zakon o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 6/80)

Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78 i 39/85)

Zakon o novčanom sistemu ("Službeni list SFRJ", broj 49/76 i 62/82)

Zakon o narodnoj banci Jugoslavije i jedinstvenom monetarnom poslovanu narodnih banaka republika i narodnih banaka autonomnih pokrajina ("Službeni list SFRJ", broj 23/72)

Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/7, 36/80, 69/82 i 58/84)

Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SFRJ"; broj 32/78)

Posebne uzanse o građenju ("Službeni list SFRJ", broj 18/77)

Zakon o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", br. 13/74 i 21/81)

Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH", br. 38/78)

Zakon o svojini na dijelovima zgrade ("Službeni list SRBiH"; br. 35/77)

Zakon o rudarstvu ("Službeni list SRBiH", br. 13/80)

Zakon o lovstvu ("Službeni list SRBiH", broj 7/77)

Zakon o putevima ("Službeni list SRBiH", br. 6/78)

Zakon o vodama ("Službeni list SRBiH", broj 36/75)

Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", br. 14/84)

Porodični zakon ("Službeni list SRBiH", br. 21/79)

Zakon o sudovima udruženog rada ("Službeni list SRBiH", broj 14/80)

Zakon o redovnim sudovima ("Službeni list SRBiH", br. 14/80 i 10/83)

Pravilnik o postupku javnog nadmetanja za prodaju nekrenina u društvenoj svojini ("Službeni list SRBiH", broj 28/79)

